APOSTOLATSKI CENTAR **"SAV-TVOJ"**

TOTUS-TUUS

Ljubav i žrtva br. 38

Sv. Alfons Liguori, crkveni naučitelj

II DIO

PRIPRAVA NA SMRT

ILI RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA

Zdravo Marijo,
Zlatna.

Kraljice mira,
prepuna sjaja
Zvijezdo što kroz tminu vodi
život moj.

Sav se danas predajem Tebi,
Krasna,
Majko moja i Majko
Krista Kralja
Da uvijek budem Njegov i uvijek
Sav-Tvoj.

Nakladnički niz: **Ljubav i žrtva br. 38**

Autor: Sv. Alfons Marija Liguori, crkveni naučitelj

Naslov izvornika: **Le considerazioni sulle massime eterne u Opere ascetiche Torino 1845**

Naslov: Razmatranja o vječnim istinama II dio
O ljepoti Božje milosti i rugobi grijeha

Preveo: fra Ambro Miletić 1906. godine

Nakladnik: Apostolatski centar "Sav Tvoj"

Priprema i tisak: Apostolatski centar "Sav Tvoj"

Naklada: 2000 primjeraka

ISBN 978-953-6471-95-7

Narudžbe na adresu:

Apostolatski centar "Sav Tvoj"
Porečka 62
10 000 Zagreb
Tel/fax: 01/23 70 332
Tel: 01/23 71 822

LJUBAV I ŽRTVA BR. 38

RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA
II dio

O LJEPOTI BOŽJE MILOSTI I RUGOBI GRIJEHA

Zagreb, 2008.

Namjena knjige
(Napisao sv. Alfons)

Neki su željeli da napišem knjigu o razmatranju vječnih istina za duše koje se žele učvrstiti i usavršiti u duhovnom životu. Drugi su opet tražili da im napišem knjigu propovjedi za poslanstva i duhovne vježbe. Ja sam, pak, napisao samo ovu knjigu ovakvu kakva jest da može služiti za jednu i drugu svrhu. Razdijelio sam promišljanja u tri točke, da i svjetovne osobe mogu lakše promišljati. Svaka točka služi za jedno promišljanje, a iza svakog promišljanja dolaze molitve.

Molim vas dragi čitatelji da vam ne bude dosadno, što ćete često sebe pronalaziti kako od Boga tražite milosti, ustrajnosti i molitve; jer su nam najpotrebnije ove dvije milosti za spas naših duša. Milost Božanske ljubavi jest ona milost, veli sv. Franjo Saleski, u kojoj su sve druge milost, jer krijepost Božje ljubavi nosi sa sobom sve druge krijeposti. Tko ljubi Boga, taj je ponizan, čist, poslušan, mrtvi svoje tijelo, jednom riječju, taj je u svemu krepostan. Ljubi Boga i radi što hoćeš, rekao je sv. Augustin. A tako i jest, jer tko gleda da ne učini što nažao Bogu, taj će nastojati da mu u svem i ugodi.

Druga milost je ona kojom zadobivamo vječnu krunu. Sveti Bernard kaže da je obećan Raj onima koji započnu dobro živjeti, a dobivaju ga samo oni koji u započetom dobru ustraju do smrti. Ali ustrajnost se daje jedino onima koji je traže. Odatle piše sv. Toma, da treba neprestano moliti, ako se želi u Raj doći. To je isto rekao naš Spasitelj: kaza im prispodobu kako valja uvijek moliti i nikada posustati (Lk. 18, 1.). i stoga mnogi grešnici, sve ako se i pokaju, do kraja ne ostaju u milosti Božjoj, dobiju, ali ne mole za ustrajnosti, osobito u napastima i tako ponovno posrću u grijehe. Premda ovu milost ustrajnosti ne možemo zaslužiti svim našim dobrim djelima, ipak nam se daje ako je

prosimo i tražimo, kako navodi o. Suarez, po onom što je prije rekao sv. Augustin, da se ustrajnost može zaslužiti molitvom.

Da ova knjiga uzmogne služiti i za svećenike i propovjednike, koji nemaju dovoljno knjiga ili nemaju kada čitati, prožeo sam je rečenicama iz Svetog Pisma i riječima svetih otaca, napominjući da svako promišljanje s tri točke sačinjava jednu propovijed. Zato sam od raznih spisatelja pokupio čuvstvene izraze, koji su mi se činili da će, čovjeka koji ovo čita, lakše ganuti.

Sve na veću slavu Božju. Molim te dragi čitatelju, da me preporučiš Isusu Kristu, bio ja živ ili mrtav kad budeš čitao ovu knjigu, a ja obećavam da ću se moliti za tebe. Slava Isusu i Mariji, našem ufanju.

Molitva prije razmatranja

Došavši na mjesto, gdje ćeš promišljati, prekrsti se govoreći: *Po znamenju sv. Križa od neprijatelja naših oslobodi nas, Gospodine naš. U ime Oca i Sina i Duha Svetog. Amen.*

Bože moj vjerujem da si ovdje sa mnom. Klanjam ti se: žao mi je da sam te toliko vrijeđao. Rasvijetli me da dobro obavim razmatranje, da popravim svoj život i da napredujem u tvojoj svetoj ljubavi. Presveta Djevice, anđele čuvaru, sveti odvjetnici pomozite mi. *Zdravo Marijo i Slava Ocu...*

Molitva poslije razmatranja

Gospodine zahvaljujem ti na odlukama koje si potaknuo u meni kroz ovo promišljanje. Molim te oprosti mi pogreške koje sam učinio, prikazujem ti odluke koje su tvojom milošću pobuđene u meni i molim te udjeli mi milost, da ih točno ispunjam sve do smrti. Nadam se da ćeš mi udijeliti ovu milost po zaslugama Isusovim i zagovoru Presvete Djevice Marije. *Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu...*

RAZMATRANJA

1. Sadašnji život jest putovanje u vječnost

Čovjek će poći u kuću vječnosti(Prop. 12,5).

1. Gledajući kako na ovom svijetu toliki zločesti ljudi žive u sreći i zadovoljstvu, a naprotiv toliki pravedni žive u patnjama i žalostima i sami pogani naravnom svjetlošću i razumom spoznaše ovu istinu; budući da postoji Bog i to Bog pravedan, mora postojati i drugi život u kojem će zločesti biti kažnjeni, a dobri nagrađeni. Ono što su pogani svjetlom svog razuma spoznali, to mi kršćani i vjerom ispovijedamo:*"Nemamo ovdje stalnog prebivališta, nego buduće istražujemo."*(Žid. 13,14) Ovaj svijet nije naša domovina, nego mjesto prijelaza preko kojeg ćemo morati prijeći u vječnost. Dakle, kuća u kojoj stanuješ nije tvoja, nego privremena postaja, iz koje ćeš kroz kratko vrijeme, kad se ne budeš ni nadao, morati iseliti. Znaj, kada ti dođe smrtni čas da će te onda tvoji najmiliji iz kuće izbaciti. A kakva će tada biti tvoja prava kuća? Kuća za tvoje tijelo bit će jedna jama do sudnjeg dana, a duša će ti otići u vječnu kuću, u Raj ili Pakao. Zato te opominje sv. Augustin:*"Putnik si, pođi i vidi"*.Bio bi lud onaj putnik koji bi na svom prolasku kroz kakvo seoce sav svoj imetak uložio u kupnju kakvog krasnog dvorca ili lijepe kuće, koju bi za malo dana iza toga morao ostaviti, nastavljajući dalje svoje putovanje. Promisli, veli svetac, da si na ovom svijetu samo u prolazu, ne zaljubljuj se u stvari koje gledaš; samo pogledaj i prođi, te svim silama nastoj da zadobiješ onu dobru kuću u kojoj ćeš moći ostati zauvijek.

Ako se spasiš, blažen si! Ah, kako je krasna kuća Raj! Sve zgrade i najbogatiji kraljevski dvori jesu staje prema rajskom Gradu koji se jedini može nazvati:*"Grad savršenog uresa"*.(Ez.23) Tamo nećeš trebati ništa željeti, boraveći u

društvu svetih, Majke Božje i Isusa, bez ikakvog straha, da će te ikakvo zlo snaći; jednom riječju, živjet ćeš u moru zadovoljstva i u stalnom veselju, koje će zauvijek trajati: *"Vječno veselje vrhu glava njihovih"* (Iz. 35,10). I ovo veselje biti će tako veliko da će preko svih vjekova svakog časa činiti nam se kao novo. Naprotiv, ako se izgubiš, onda nevoljna tebe! Biti ćeš okružen vatrom, mukama, očajan i od svakog odbačen i ostati ćeš bez Boga. A za koliko vremena? Kad prođe stotinu ili tisuću godina valjda ćeš se osloboditi onih muka? Što osloboditi? Proći će sto i tisuću miliona godina i vjekova, a pakao će uvijek za te počinjati. Što je tisuću godina prema vječnosti? Manje od jednog dana koji prolazi. Bi li rado znao kakva će ti kuća biti, koja će te zapasti u vječnosti? Biti će onakva, kakvu budeš zaslužio i koju sebi odabereš svojim djelima.

Molitva: Gospodine, ovo je kuća koju sam svojim življenjem zaslužio: Pakao, ajme! Gdje sam još od prvog mog grijeha trebao ostati od tebe odbačen, bez ikakvog ufanja, da bi te igda više mogao ljubiti. Vazda budi blagoslovljeno tvoje milosrđe koje me je do sad čekalo i daje mi vremena da popravim učinjene pogreške. Budi blagoslovljena Isusova Krv koja mi je isposlovala ovo milosrđe. Ne, moj Bože, neću se više na zlo posluživati tvojim strpljenjem. Kajem se što sam te vrijeđao, više nego radi ikakva drugog zla, ne toliko radi Pakla, koji sam zaslužio, koliko stoga što sam pogrdio neizmjernu dobrotu. Nikad više, moj Bože, nikad više, prije ću umrijeti, nego ću te ikakvim grijehom više uvrijediti. Da sam sad u Paklu, o, moje najveće dobro, ne bih te više mogao ljubiti, niti bi ti mene. Ljubit ću te i želim da i ja od tebe budem ljubljen. Ne zaslužujem da i ja od tebe budem ljubljen. Ne zaslužujem ja toga, nego je zaslužio Isus Krist, koji se je na križu tebi žrtvovao da mi uzmogneš oprostiti i ljubiti me. Vječni Oče, radi ljubavi tvoga Sina udijeli

mi milost, da te uvijek ljubim, i to mnogo. Ljubim te, o Oče moj, koji si mi dao svoga Sina. Ljubim te, o Isusova Majko, koja si mi svojim zagovorom isprosila vrijeme pokore. Isprosi mi sada, Gospo moja, žalost mojih grijeha, ljubav Božju i svetu ustrajnost.

2. *"Ako drvo padne, prema jugu ili prema sjeveru, gdje padne, tu će i ostati"*.(Crk.11,5). Gdje na smrti zapadne tvoja duša, ondje će zauvijek ostati. Nema drugog izlaza: ili zauvijek u Raju kraljevati, ili u Paklu robovati, ili uvijek blažen u moru slasti, ili zauvijek očajan i izgubljen u jami patnja. Sveti Ivan Zlatousti promatrajući bogataša koji bijaše štovan na ovom svijetu radi svog bogatstva, ali kasnije bi osuđen na Pakao; i naprotiv Lazara, kojega radi velikog siromaštva nevoljnim držahu i koji kasnije zadobi rajsku sreću, uzdahnu:*"O, nesretna srećo koja onog bogataša strovali u vječnu nesreću! O sretna nevoljo, koja siromaha dovede u vječnu sreću."*

Što vrijedi tužiti se, kao što mnogi rade, govoreći : tko zna ili sam određen za propast ili za spasenje! Kad se kakvo stablo siječe, na koju stranu pada? Na onu, na koju je nagnuto. Na koju stranu si ti nagnut, brate moj? Kakav život provodiš? Nastoj da uvijek budeš nagnut prema podnevu, uzdrži se u milosti Božjoj, bježi od grijeha i tako ćeš se spasiti i biti ćeš predodređen za spasenje. A da izbjegneš grijehe uvijek imaj pred očima veliku misao o vječnosti, kao što ju sv. Augustin zove: Velika misao. Ova velika misao mnoge je mladiće natjerala da svijet ostave i u pustinjama žive, da se mogu jedino dušom brinuti; i tim su ju osigurali. Sad, kada su se spasili, uistinu su zadovoljni i biti će zadovoljni kroz sve vjekove.

Neka žena koja življaše daleko od Boga bi obraćena od p. Mr. iz Avile, samo što joj je rekao:*"Gospođo, često promišljaj samo ove dvije riječi: Uvijek i nikad"*. O. Pavao Segneri radi same jedne misli o vječnosti, koja mu jednog dana dođe na pamet, za

više noći ne mogaše zaspati i od onog vremena poče strože živjeti. Pripovijeda Dreselio, kako je neki biskup s ovom mišlju na pameti sveto živio, uvijek opetujući:*"Svakog časa stojim pred vratima moje vječnosti."* Neki redovnik bio se zatvorio u jednu jarugu i odanle neprestano vikao:*"O vječnosti, o vječnosti."* Tko vjeruje u vječnost, a neće se posvetiti, govoraše isti o. Avila, trebalo bi ga zatvoriti u ludnicu.

Molitva: Ah, moj Bože, smiluj mi se! Već sam znao da sam griješeći sam sebe osuđivao u vječnost patnja i sa svom tom mukom zadovoljio sam protiveći se tvojoj svetoj volji: a za što? Radi samo jedne nevoljne zadovoljštine. Ah, moj Gospodine, oprosti mi, jer se iz sveg srca kajem. Neću se više opirati tvojoj svetoj volji. Nevoljna mene, da si mi smrt poslao u onaj čas, dok sam zločesto živio! Sad bih morao biti u Paklu uvijek mrzeći tvoju svetu volju. Ali ju sada ljubim i uvijek ću ju ljubiti. Poduči me i osnaži me da od sad unaprijed činim što je tebi za volju. Neću ti se više protiviti, o neizmjerna dobroto i ovu te jedinu milost molim:"Budi volja tvoja, kako na Nebu, tako i na zemlji." Daj da potpuno izvršim tvoju svetu volju, a drugo ništa i ne tražim. A što drugo i želiš, Bože moj, osim moje dobro i moje spasenje. Ah, Oče vječni, uslišaj me radi Isusove ljubavi, koji me je naučio da te uvijek molim i u njegovo Ime od tebe prosim:"Budi volja tvoja, budi volja tvoja, budi volja tvoja."

Blažena mene, ako uzaživim kroz ovo života što mi preostaje i svoj život završim vršeći tvoju svetu volju! O, Marijo, blažena si kad si uvijek potpuno izvršavala Božju volju, po svojim zaslugama isprosi mi da i ja isto tako činim, barem kroz ovo malo dana što ću još živjeti.

3. *"Čovjek će poći u kuću svoje vječnosti;* veli prorok, *poći će"*, da nam tim pokaže, da će svaki od nas poći u onu kuću u koju hoće; neće ga nitko nositi, nego će sam ići. Istina, Bog hoće da

se svi spasimo, ali opet neće nas silovati. Pred nas je stavio život i smrt, od toga dvoje što odaberemo, to će nam dati. *"Što mu bude po volji, to će mu se i dati."* (Crk. 15,19) Slično govori i Jeremija, da nam je Gospodin dao dva puta za hoditi, od kojih jedan vodi u Raj, a drugi u Pakao:*"Dajem vam put života i smrti"*.(Jer. 21,8). Sad nas spada da odaberemo. Ali, tko okrene putem za u Pakao, kako će on igda moći doći u Raj? Čudnovata stvar! Svi se grešnici žele spasiti, a međutim sami sebe osuđuju veleći: ufam se, da ću se spasiti. No, bi li se ikakav luđak našao koji bi otrov popio, s nadom, da će ozdraviti? Stoga toliki nevoljni kršćani, toliki luđaci griješeći, sami sebe usmrćuju govoreći:*"Poslije ću se ispovjediti i obratiti."* Oh, zabludo, koja tolike u Pakao strovali! Ne budimo i mi toliko ludi, kao što su ovi. Promislimo da se radi o vječnosti, koliko se trude ljudi da naprave jednu kuću udobnu, prozračnu i da je na čistom zraku, misleći da će u njoj cijelog svog života stanovati? A zašto su tako nemarni za kuću koja će ih zapasti preko svih vjekova? Stvar za koju se najviše imamo truditi, jest vječnost, veli sv. Eukerije; ne radi se o jednoj kući manje ili više udobnoj i prozračnoj, nego se radi, da postignemo ono mjesto puno svih slasti među prijateljima Božjim, ili o jami punoj svih patnja i muka među smećem zloglasnih zločinaca, krivovjeraca i bezbožaca. A za koliko vremena? Ne za dvadesetak ili četrdeset godina, nego zauvijek. Veliko je to pristanište! Zar ta stvar nije najvažnija i od svih najpreča? Kad je kralj Henrik VIII osudio na smrt Tomu Mura, Vjekoslava, njegova žena, nagovaraše ga da se privoli Henrikovim željama, a on joj odvrati:*"Reci mi, Vjekoslavo, već vidiš da sam ostario, koliko bih godina mogao živjeti?* Odgovori mu žena: *"Mogao bi još živjeti dvadeset godina života na ovoj zemlji. "O, luda trgovkinjo, odgovori Toma, i za tih dvadeset godina života na zemlji hoćeš da izgubim onu vječnu sreću, te da se osudim u vječne muke?"*

O, Bože rasvijetli me! Ova vječnost da bi bila sumnjiva ili samo vjerojatno mnijenje i onda bi se imali truditi da dobro živimo, da se po čemu ne bi stavili na pogibelj vječnog izgubljenja, kad bi se onamo našlo istinito ovo mišljenje, ali ne, vječnost nije stvar sumnjiva, nego istinita, nije kakvo mišljenje, nego istina naše sv. Vjere:*"Čovjek će poći u kuću svoje vječnosti"*. Ajme, slaba vjera, veli sv. Terezija, jest uzrok tolikih grijeha i izgubljenja tolikih kršćana. Oživljujmo, dakle, uvijek našu svetu vjeru govoreći:*"Vjerujem u život vječni."* Vjerujem da poslije ovog života ima drugi život koji nikad ne završava; ovo uvijek imajući pred očima, poduzmimo sva moguća sredstva i načine da osiguramo naše vječno spasenje. Često primajmo sveta otajstva; svaki dan promišljajmo vjerske istine i mislimo na život vječni; klonimo se grešnih prigoda. I, ako je nužda da svijet ostavimo, ostavimo ga, jer nema dostatne sigurnosti kojom bi mogli osigurati vječno blaženstvo. *Nema velike sigurnosti gdje je vječnost izložena pogibelji, veli sv. Bernard.*

Molitva: Dakle, o moj Bože, drugog puta nema; ili ću zauvijek biti sretan, ili zauvijek nesretan, ili u moru patnja; ili zauvijek s tobom u Raju, ili zauvijek odijeljen od tebe u Paklu. Uistinu znam da sam Pakao toliko puta zaslužio; ali uistinu znam još i to, da ti opraštaš onima koji se pokaju i od Pakla ga oslobađaš, koji se u te pouzda. Jamčiš mi onim riječima:*"Zazvati će me... izbaviti ću ga i proslaviti ću ga"*.(Ps. 90). Brzo, dakle, Gospodine moj, oprosti mi i oslobodi me Pakla. Kajem se, o najveće dobro, povrh svakog zla kojim sam te vrijeđao. Povrati me brzo u svoju milost i daruj mi svoju svetu ljubav. Da sam sad u Paklu ne bi te više mogao ljubiti, nego bi te zauvijek mrzio. Ah, moj Bože, kakvo si mi zlo učinio, pak da te mrzim? Ljubio si me sve do smrti. Dostojan si neizmjerne ljubavi. O, Gospodine ne dopusti da se igda više od tebe odije-

lim. Ljubim te i zauvijek ću te ljubiti. *Tko će me odijeliti od Isusove ljubavi?* Ah, Isuse moj, jedino grijeh može me rastaviti od tebe. Ah, ne daj radi one Krvi koju si za me prolio! Prije mi smrt pošalji:*"Ne dopusti da se od tebe odijelim"*. Kraljice i Majko moja, pomozi mi svojom molitvom; isprosi mi tisuću puta smrt, negoli da se igda više rastanem od ljubavi tvoga Sina.

2. O zloći smrtnoga grijeha

Sinove ohrabrih A oni me pogrdiše (Iz. 1, 2.).

1. Što čini onaj, koji smrtno griješi? Vrijeđa Boga, grdi ga i ožalošćuje. Najprije smrtni grijeh jest uvreda, koja se Bogu nanosi. Zloća jedne uvrijede, kako kaže sv. Toma, mjeri se prema osobi, koja ju prima i osobi koja ju čini.

Kad se uvreda nanese jednom prostaku, jest zlo; ali je još veće zlo kad se uvrijedi jedan plemić, a još veće zlo ako se uvreda nanese svom vladaru. Što je Bog? Bog je kralj svih kraljeva. Bog je neizmjerno i nedokučivo veličanstvo, prema svim vladarima ovog svijeta i svi sveti anđeli na Nebu jesu mnogo manji od jednog zrnca pijeska. Dapače, veli Ozea, da su prema Božjoj veličini svi stvorovi tako maleni, kao da ih nema. Ovo je Bog, a što je čovjek? Sv. Bernardo veli da čovjek nije ništa drugo, nego vreća crvi i njihova hrana, koji će ga do malo posve rastočiti. Čovjek je nevoljni crv koji ne može ništa slijepo, koji ništa ne vidi, siromašan i gol, koji nema ništa. Pak ovaj nevoljni crv hoće da vrijeđa Boga? Veli isti sv. Bernardo:*"Ovaj ništetni prašak usuđuje se vrijeđati tako strahovito veličanstvo!"* Ima, dakle razlog sv. Toma kad govori da:*"Čovječji grijeh sadrži u sebi skoro neizmjernu zloću."* Dapače, veli sv. Augustin, da je uistinu čovječji grijeh neizmjerna zloća. Zato, da se svi ljudi i svi anđeli spreme na smrt i k tome još da se i unište, opet ne bi mogli zadovoljiti za samo jedan čovječji grijeh. Bog smrtne gri-

jehe kazni paklenim mukama, ali koliko ih god kazni, vele teolozi, da ih opet kazni manjim mukama, nego zaslužuju. I čim bi mogao kazniti kao što zaslužuje onaj crv koji prkosi svom Gospodaru?

Bog je gospodar svega, jer je sve stvorio. Zaista svi stvorovi vjerno slušaju Boga. Ali nevoljni čovjek griješeći, što radi? Govori Bogu: *"Neću te više služiti."*

Bog veli ne osveti se, a čovjek odgovara, hoću se osvetiti; ne uzmi tuđe stvari; a ja ću ju uzeti; izbjegavaj nečiste naslade; a ja ih neću pustiti nikako. Grešnik govori Bogu, kao što je rekao Faraun Mojsiju kad mu je donio naredbu božju, da njegov puk pusti na slobodu, odgovori bezobraznik:*"Tko je taj tvoj Gospodin, da ga poslušam? Ne poznam Gospodina.* (Eksod. 5, 2). Tako isto govori grešnik:"Gospodine, ne poznam te, ja ću raditi po svojoj volji. " Jednom rječju, diže mu čast u lice i okreće mu leđa: okrenuti leđa Bogu i to je smrtni grijeh. Stoga se Gospodin tuži:*"Ti si me ostavio, veli Gospodin, otišao si nazad."*(Jer. 15,6). Bio si nezahvalan, veli Bog, inače te ne bih ostavio; okrenuo si mi leđa.

Bog je rekao da mrzi grijeh, zato ne može a da ne mrzi i dotičnog grešnika! "Na isti način Bog mrzi zločinca i njegovu zloću (Mudr. 14,9). Zbilja, čovjek kad griješi iskazuje se kao neprijatelj Božji i uhvati se s Bogom. Što bi rekao da jedan otrovni mrav zađe u borbu s jednim vojnikom? Bog je onaj moćnik koji je samim htjenjem stvorio nebo i zemlju i sve što je na njima. I samo ako htjedne, jednim htjenjem može sve uništiti. Grešnik kad privoli na grijeh diže ruku protiv Boga. Diže vrat, to jest oholost, i trči da uvrijedi Boga; naoruža se velikim neznanjem veleći:"Što sam učinio? Te kakvo je zlo ovaj grijeh koji sam učinio? Bog je milosrdan, grešnicima oprašta." Kolika je uvreda, kolika bezobraznost, kolika li sljepoća!

Molitva: Evo, Bože moj, pred tvojim nogama odmetnika, besramnika koji se toliko puta usudio u lice te pogrditi i okrenuo ti leđa; ali sad moli milosrđe. Rekao si:"Zavapi k meni i uslišat ću te." (Job.33,3). Već prepoznajem da je jedan Pakao za me malen, ali znaj da se više žalostim što sam te vrijeđao, nego da sam izgubio sva dobra ovog svijeta, i sam život. Ah, moj Gospodine, oprosti mi i ne dopusti da te više vrijeđam.

Ti si me čekao da zauvijek blagoslivljam tvoje milosrđe i tebe samog ljubim: da, blagoslivljam te i ljubim te i po Isusovim zaslugama ufam se da se nikad više neću odijeliti od tvoje ljubavi. Tvoja me ljubav oslobodila paklenih muka; čvrsto se uzdam da će me ubuduće osloboditi i od grijeha. Zahvaljujem ti, moj Gospodine na ovom prosvjetljenju i želji koju u meni pobuđuješ da te zauvijek ljubim. Ah! Zavladaj svim što imam mojom dušom, mojim tijelom, mojom snagom, osjetilima, te mojom voljom i slobodom. *Tvoj sam, spasi me.* Ti si jedina moja ljubav. Pobudi želju u mom srcu da te ljubim. Mnogo sam te vrijeđao i ljubit ću te mnogo, da koliko toliko popravim uvrede koje sam ti nanio. Od tebe se nadam, koji si svemoguć. I još se ufam u tvoje molitve, o Marijo, koje su svemoguće pred Bogom.

2. Grešnik ne samo da vrijeđa Boga, nego ga i pogrđuje:*"Po prestupku zakona Boga pogrđuješ"* (Rim. 2, 23). I zbilja je tako jer griješeći odriče se njegove milosti i radi jedne nevoljne naslade baca pod noge Božje prijateljstvo. Da čovjek gubitkom božanskog prijateljstva zadobije jedno kraljevstvo ili sav ovaj svijet, opet bi veliko zlo učinio i mnogo štete, jer božansko prijateljstvo više vrijedi nego sav svijet i tisuću ovakvih svjetova. Onda zašto pojedini vrijeđaju Boga? Radi malo zemlje, radi oduška srdžbe, radi životinjske naslade, radi jednog dima i radi zlotvornog prkosa:*"Pogrditi će me za pregršt ječma i mrvicu kruha"*(Ez.13,19). Kad se grešnik odlučuje bi li privolio na grijeh ili ne bi, tad (tako reći), uzme u ruku mjeru i mjeri što više

teži: ili milost Božja, koja ga odvraća od grijeha ili onaj dim, ona naslada tjelesnih požuda; i privoli li na grijeh, onda on od svoje strane izjavljuje da za nj više vrijedi dati oduška tjelesnim požudama i onim grešnim nasladama, nego li Božje prijateljstvo. Evo, na koji način nevoljni grešnik sramoti Boga!

David razmišljajući mogućnosti i veličanstvo Božje, govoraše:*"Gospodine, tko ti je sličan?"*(Ps. 34,10). Ali, naprotiv, Bog grešnicima govori kad ga zapostavljaju nevoljnim nasladama:*"S čim si me usporedio i izjednačio."*(Iz. 40, 25). Dakle, veli Gospodin, više je vrijedila ona nevoljna naslada od moje milosti? Ono zlo ne bi učinio da si imao s njim izgubiti ruku ili deset dukata, a moguće i mnogo manje. Dakle, sami Bog, veli Salvijan, tako je ništetan u očima tvojim, da se zapostavi jednoj razuzdanosti, jednoj nevoljnoj nasladi?

Nadalje, kad grešnik vrijeđa Boga svojim nasladama, onda je njemu ona naslada Bog. Zato reče sv. Jeronim:"Svaki, ako ljubi ono što želi, to je njemu Bog. Zloća u srcu jest kumir na oltaru. Zatim veli sv. Toma:*"Ako ljubiš naslade, onda su naslade tvoj Bog"*. Isto sv. Ciprijan potvrđuje, veleć:*"Što god čovjek Bogu pretpostavlja, Boga sebi spravlja."* Jeroboam, kad se Bogu odmetnu, stavi se da i narod za sobom povuče na krivoboštvo i zato im pokaza kumir govoreći:*"Evo naših bogova"*. Na isti način i vrag radi, pokaže čovjeku onu nasladu i govori mu:*"Što ćeš raditi za Boga?"* Evo tvoga boga, ova naslada, ovo zadovoljenje požuda:*"Uzmi ovo i ostavi Boga."* I grešnik, privoljujući na grijeh, isto čini, mjesto Boga, klanja se onoj nasladi svog srca. Barem, kad čovjek Boga ne grdi, da ga ne grdi u njegovoj nazočnosti; ne on ga vrijeđa i grdi u lice njegovo, jer je Bog svugdje i na svakom mjestu. Ovo sve zna i grešnik i sa svim tim neće prestati izazivati Boga pred njegovim očima. *"Pred mojim licem pobuđuje me na srditost"*.(Iz. 55, 3)

Molitva: Dakle, Bože moj, Ti si neizmjerno dobro, a ja sam te više puta promijenio za jednu nevoljnu nasladu, koja je čim sam ju okusio iščezla. Ali ti, iako od mene pogrđen, ipak mi opet pružaš oproštenje, ako hoću i suviše obećavaš da ćeš me opet primiti u svoju milost, ako se skrušeno pokajem što sam te toliko vrijeđao. Da, moj Gospodine, od sveg se srca kajem što sam te pogrđivao; mrzim na svoje grijehe više nego na ikakvo drugo zlo. Evo (kao što se barem uzdam) ja se k tebi vraćam, a ti me već primaš i očinski grliš. Hvala ti, neizmjerna dobroto. Sad mi pomozi i ne daj da te igda više od tebe otjeram. Pakao neće prestati napastovati me, ali ti si moćniji od pakla. Znam da se nikad od Tebe odijeliti neću ako ti se uvijek budem preporučivao; ovo je dakle milost koju mi trebaš dati; da ti se uvijek budem preporučivao i uvijek ti se molio ovako:"Gospodine, čuvaj me, rasvjetljuj me, daruj mi ustrajnost i daj mi Raj; ali povrh svega pokloni mi svoju svetu ljubav, što je pravi raj svih duša. Ljubim te, neizmjerna dobroto i uvijek ću te ljubiti. Radi Isusove ljubavi, uslišaj me. Marijo, Ti si utočište grešnika, pomozi ovog nevoljnog grešnika, koji želi i hoće ljubiti dragog Boga."

3. Grešnik Boga vrijeđa, grdi i time ga mnogo žalosti. Nema osjetljivije žalosti za bilo kojeg čovjeka, kao kad se vidi nezahvalnošću naplaćen od osobe koju je toliko ljubio i nebrojenim dobročinstvima obasipao. A napokon, s kim se grešnik hrva? Vrijeđa, grdi i žalosti dobrog Boga koji ga je stvorio i toliko ljubio, koji je za ljubav njemu svoju krv prolio i svoj život dao; a on smrtno griješeći izgoni ga iz svog srca. U duši koja Boga ljubi i štuje, u njoj Bog stanuje. *"Tko mene ljubi i njega će moj Otac ljubiti, k njemu ćemo doći i s njim ćemo stanovati."*(Iv. 14, 23) Zapamti, s njim stanovati. Bog silazi u dušu da u njoj zauvijek ostane; On nju ne ostavlja, ako ona njega istjera.

No, Gospodine, ti već unaprijed znaš da će te onaj nezahvalnik

otjerati, zašto ne odeš odmah? Zar ćeš baš čekati da te on od sebe istjera? Ostavi ga i pođi prije nego te tako strašno ne uvrijedi. Ne, ne, veli Bog, neću otići dok me baš on ne izbaci.

Dakle, kad duša privoli na grijeh, govori Bogu: "Gospodine, hajde od mene." *"Ustima ne govori, nego djelima"*, veli sveti Grgur. Grešnik znade, da Bog s grijehom ne može stati; već vidi, kad stane griješiti, da će u isti čas Bog otići, te mu progovori: *"Kad već ti ne možeš s grijehom stanovati, a ti hajde, izlazi, sretan ti put!"* I tako goneći Boga iz svoje duše, odmah vrag zauzme njegovo mjesto. Na ona ista usta na koja Bog izađe, vrag uđe. Kad se dijete krsti, onda svećenik zapovijeda vragu: *"Izađi iz njega, nečisti duše i ustupi mjesto Duhu svetomu"*. Tako je, jer ona duša primajući milost postaje prebivalište Božje. Ali, kad čovjek privoli na grijeh, sasvim protivno radi; tad govori Bogu, koji mu u duši stoji: *"Izađi iz mene, Gospodine i ustupi mjesto vragu."* I o tom se Gospodin upravo tužio sv. Birgiji, veleći, da grešnici njega progone isto kao da kojeg kralja prognaju sa njegovog prijestolja, a umjesto njega kakva lupeža ili razbojnika odaberu i na kraljevsko prijestolje postave. Koliko bi tebe mučilo i peklo u duši da te teško uvrijedi onaj kome si mnogo dobra učinio? Ovo je žalost, koju si svom Bogu nanio; Bogu, koji je za te svoj život dao. Bog zazivlje nebo i zemlju da ga sažalijevaju radi nezahvalnosti koju mu grešnici nanose. *"Čujte nebesa odozgor, ušima poslušaj zemljo, sinove othranih i uzvisih, a oni me pogrdiše"*(Iz. 1,2) Jednom riječju, grešnici svojim zloćama žaloste Božje srce. Bog ne može ništa trpjeti, ali da može, bio bi dostatan samo jedan teški grijeh, da od same tuge umre, kako veli o. Medina. Veli sv. Bernardo: *"Grijeh, koliko je to do njega, ubija Boga."* Dakle, grešnik smrtno griješeći, takoreći, pruža otrov Bogu; zaista od grešnikove strane ne fali ništa; da mu život digne. A kako veli sv. Pavao, pod noge se baca sin Božji, dok se sve prezire, što je učinio i

pretrpio Isus, da s ovog svijeta grijeh i zloću digne.

Molitva: Dakle, moj Otkupitelju, koliko sam puta sagriješio, toliko sam te puta otjerao iz moje duše i svojim činom stavio sam se da te usmrtim, ako bi ti mogao umrijeti? Odgovori mi:*"Kakvo sam ti zlo učinio, reci mi, što li sam ti nažao učinio, da si me toliko puta ožalošćivao?"* Gospodine, dao si mi ovo biće i za me si umro; ovo je ono zlo koje si mi učinio. Što ti, dakle, mogu odgovoriti? Velim ti da sam zaslužio tisuću paklova; imaš potpuno pravo da me odmah u nj strpaš.

No, spomeni se one ljubavi radi koje si na križu umro; spomeni se one krvi koju si za me prolio, pak mi se smiluj. Ali ja već znam da ne želiš moju propast nego hoćeš da se spasim, dapače, stojiš na vratima moga srca iz kojeg sam te istjerao, te svojim nadahnućima kucaš da uđeš i veliš, da ti se otvori. Da, Isuse moj, gonim od sebe grijeh i od sveg se srca žalostim i ljubim te više nego ikakvu drugu stvar; uđi, ljubavi moja, vrata su otvorena; uđi i nikad više ne odlazi od mene. Stegni me svojom ljubavi i ne daj da se igda više od tebe odriješim. Ne, moj Bože, nećemo se više rastavljati; ja te grlim i stiskam k mome srcu, pokloni mi svetu ustrajnost. *Ne dopusti da se ikad više odijelim od tebe.* Marijo, majko moja, uvijek me potpomaži, moli Isusa za me, isprosi mi da nikad više ne izgubim njegovu svetu milost.

3. O Božjem milosrđu

Milosrđe nadmašuje sud. (Jak.2,13)

1. Dobrota po svojoj naravi jest prostrana, to jest, sklona svoja dobra drugom dati. S obzirom da je Bog neizmjerna dobrota, mora imati i veliku želju da nas usreći svojom srećom; i zato njegova narav nije da kazni, nego da dijeli milosrđe. Kad Gospodin koga kazni na ovom svijetu, kazni ga stoga da mu se

na drugom smiluje. Pokazuje nam se srdit da se popravimo i zloće zamrzimo. Ako nam pošalje kakvu pokoru, to čini jer nas ljubi, te da nas izbavi vječnog prokletstva. A tko se igda može nadiviti i dostatno nahvaliti milosrđa Božjega, koje Bog grešnicima iskazuje očekujući i zovući ih na pokoru i primajući ih kad se k njemu vraćaju? Oh, veliko li je strpljenje Božje, očekujući nas na pokoru i obraćenje! Brate moj, kad si Boga vrijeđao mogao te je u onaj isti čas usmrtiti; ali te je strpljivo čekao i umjesto da te kazni činio ti je dobra, uzdržao te u životu i providao ti potrebito. Pričinjao se kao da i ne vidi tvoje grijehe, ne bi li se ti osvijestio. No, kako to, Gospodine, ti ne možeš da vidiš ni samo jednog grijeha i opet ih tolike gledaš, a ipak šutiš? Gledaš onog besramnika, onog osvetljivca, onog psovača koji te iz dana u dan sve više vrijeđa, pa ga nećeš kazniti? A zašto tolika strpljivost? Veli Izaija; *da Bog čeka grešnika da se popravi i time da mu može oprostiti i spasiti ga. Govori sv. Toma da bi sva stvorenja, vatra, zemlja, zrak, voda, po njihovom naravnom nagonu kaznila* grešnika da osvete uvrede nanesene njihovome stvoritelju. Ali ih Bog po svom milosrđu suzbija. Ti, gospodine po svojoj dobroti čekaš sve grešnike da se osvijeste i obrate, a zar ne vidiš da se nezahvalnici služe tvojim milosrđem da te više vrijeđaju i pogrđuju.

A zašto toliko strpljenje' zato jer Bog neće smrti grešnika, nego hoće da se obrati i spasi. Oh, veliko li je Božje strpljenje. Govori sv. Augustin da Bog nije Bog, bio bi nepravedan u pogledu velike strpljivosti koju On ima prema grešnicima. Čekati i trpjeti onog koji se strpljivošću poslužuju da se više sili i uzobijesti, na prvi mah čini se da se to protivi božanskoj ljubavi. Neki griješe da svoju savjest umire, i tako mirno spavaju u grijesima mjesece i godine; drugi se opet ponose i diče svojim zloćama. Griješeći, Boga potičemo na srdžbu i da nas kazni, a on nas zove k sebi da nam oprosti.

Molitva: Ah, moj Gospodine, znam da sam po mojim zasluga ma u ovaj čas morao biti u Paklu:"Pakao je kuća moja": Ali po tvom neizmjernom milosrđu sad nisam u Paklu, nego evo me ovdje pred tvojim nogama, i čujem gdje mi naređuješ da te ljubim i obećavaš da ćeš mi oprostiti ako se skrušeno pokajem za uvrede kojim sam te pogrdio. Da, moj Bože, kad već hoćeš da budeš ljubljen i od mene nevoljnog odmetnika, svim te srcem ljubim i ljuto žalim što sam te pogrđivao više nego ikakvo drugo zlo u koje bi mogao upasti. Ah, rasvijetli me, neizmjerna dobroto, daj da upoznam sve krivnje koje sam počinio! Ne, neću se više opirati tvom glasu. Neću više žalostiti onog Boga koji me toliko ljubio, i iz svoje neizmjerne ljubavi toliko puta mi oprostio.

Kamo sreća da te nikada nisam uvrijedio, Isuse moj! Oprosti mi, oprosti mi i daj da od sada unaprijed samog tebe budem ljubio, da samo za tebe uzaživim, koji si za me umro; da za ljubav koju trpim, kad si već Ti iz ljubavi prema meni tolike muke pretrpio. Oduvijek si me ljubio, daj da zauvijek budem plamtio tvojom ljubavlju. Uzdam se da ću to sve dobiti, Spasitelju moj, po tvojim zaslugama. I u tebe se još ufam, o Marijo, spasi me svojim mogućim utočištem.

2. Promotri nadalje milosrđe kojim se Bog služi kad grešnika zove na pokoru. Kada se Adam bijaše odmetnuo od Gospodina, i nakon počinjenog grijeha sakrio se pred njegovim licem, evo, Bog budući je izgubio Adama, ide i traži ga, te maltene plačnim glasom zove ga :*"Adame, gdje si?" Kao riječi jednog rastuženog oca,* tumači o. Periera, *koji traži izgubljenog sina.* Isto je Bog i s tobom toliko puta to učinio, brate moj. Bježao si od Boga, a on te je slijedio zovući te, sad nadahnućima, sad grizodušjem, sad s propovijedima, sad žalostima, sad opet smrću tvojih prijatelja. Čini se da je Isus htio reći o tebi, kad je rekao:*"Trudio sam se zovući i izgubio sam glas.*(Ps. 68). Poslušajte, o grešnici, veli

sv. Terezija, eno vas zove onaj Gospodin koji će vas jednog dana suditi. Kršćanine moj, koliko si puta začepio uši kad te je Bog zvao? Zaslužio si da te nikad više i ne zove. Ali ne, tvoj Bog nije prestao zvati te jer se htio s tobom izmiriti, da se tako spasiš.

Oh, Bože! Tko je bio taj, koji te je zvao? Bio je sami Bog neizmjernog veličanstva. A što si ti bio ako ne nevoljni i smrdljivi crv? A zašto te je zvao? Nizašto drugo, nego, da ti povrati život svoje milosti, koju si izgubio. Da bi tko zadobio Božju milost, bilo bi malo, da cijelog života živi u pustinji; a tebi je Bog svoju milost pružao da ju u samom jednom času primiš s jednim pokajanjem, ipak si je odbio. Sa svim tim opet te Bog nije sasvim odbacio, nego ti je, gotovo plačući, išao u susret, govoreći:*"Sinko, zašto se ne obratiš i zašto hoćeš da se izgubiš!"*

Kad čovjek smrtno sagriješi, tad iz svoje duše Boga izgoni. A Bog, što onda radi? Stoji pred vratima onog nezahvalnog srca i onu dušu na svaki način moli da mu otvori. Da, veli sv. Dionizije Areopogita, *Bog ide u susret grešnicima kao jedan prezren ljubavnik, moleći ih da se ne izgube.* To isto označuje i sv. Pavao pišući svojim učenicima:*"Zaradi Isusa molimo da se s Bogom izmirite".* I lijepo opaža sv. Ivan Zlatousti tumačeći ove riječi sv. Pavla:*"Sam vas Isus moli."* Što moli? Da se s Bogom izmirite, jer On nije neprijatelj koji ne prihvaća mir, nego vi bježite od izmirenja. Ah, kako ovaj dobri Gospodin po cijeli dan ide u susret mnogim grešnicima, dovikujući im:"Nezahvalnici! Ne bježite više od mene; recite mi zašto bježite? Drago mi je vaše dobro; drago i ne želim, nego da vas spasim i zauvijek usrećim; zašto hoćete da se izgubite?" Ali, Gospodine, što ti to radiš? Zašto tako trpiš i toliko ljubiš ove nesretne odmetnike? Kakvu se dobru od njih nadaš? Ti se ponižavaš kad se toliko žalostiš radi ovih nevoljnih i smrdljivih crva koji od tebe bježe.

Molitva: Evo, Gospodine, pred tvojim nogama grdnog nezahvalnika koji prosi milosrđe:*"Oče oprosti mi"*. Ocem te zovem jer si me ti naučio da te tako zovem. Oče moj, oprosti mi. Ne zaslužujem ikakva sažaljenja dok si mi mnogo dobra učinio, a ja tebi mnogo nezahvalan bivao. Ah, radi one ljubavi, koja te je suzbila, Bože moj, da me zauvijek nisi ostavio kad sam od tebe bježao i radi nje iste primi me sad kad ti se vraćam. Daj mi, Isuse moj, veliku žalost, da gorko oplačem uvrede i zloće kojim sam te nebrojeno puta pogrdio; i pokloni mi poljubac pomirenja. Za uvrede koje sam ti nanio kajem se više nego za ikakvo drugo zlo, mrzim ih i ovu moju mržnju ujedinjujem s onom koju si ti imao, moj Otkupitelju u vrtu getsemanskom. Ah, oprosti mi po zaslugama one krvi za me prolivene u istom vrtu. Čvrsto obećavam da te nikada više neću ostaviti i da ću iz svog srca istrijebiti svaku želju koja nije za te. Isuse moj, ljubavi moja, ljubim te više nego ikakvu drugu stvar i uvijek ću te ljubiti i samog ću tebe ljubiti; ali okrijepi me da to sve uzmognem izvršiti; daj da budem sav tvoj. O Marijo, ufanje moje, Ti si Majka milosrđa, moli Boga za me i smiluj se.

3. Zapovjednici i vladari na ovom svijetu ne dostoje se ni pogledati svoje odmetnute podložnike kad od njih mole oproštenje; ali Bog tako s nama ne postupa. Bog ne zna okrenuti lica od onog nevoljnika koji se k njemu vraća i od njega oproštenje moli; ne zna, ne, jer ga On sam zove i obećava da će ga odmah primiti čim k njemu dođe:*"Vrati se k meni i primit ću te."* (Jer. 3,11). Oh, ljubavi i slatke nježnosti kojom Bog grli grešnika kad se k njemu vrati! To nam je upravo Isus htio pokazati onom pričom o ovci, koju našavši:*"I veselo ju stavlja na svoje rame."*(Luk.15) I iza tog sazivlje prijatelje, veleći:*"Radujte mi se jer sam našao izgubljenu ovcu."*(Isto) zatim nastavlja sveti Luka:*"Veliko će veselje biti na nebu zbog jednog obraćenog grešnik."* To isto još jasnije rastumači naš

Otkupitelj u priči rasipnog sina, govoreći, da je On onaj otac, koji, ugledavši gdje mu se izgubljeni san vraća, leti mu u susret i prije nego on progovori, grli ga i cjeliva i grleći ga od veselja i očinske nježnosti smalaksa duhom.

Još i to Gospodin govori, ako se grešnik pokaje i obrati, da će zaboraviti sva njegova pomanjkanja i zloće, kao da ga nikada ni vrijeđao nije. Štoviše govori po Izaiji, dođite grešnici i ako vam ne oprostim, ukorite me kao nevjernika. Ali ne, Bog ne zna mrziti srce koje se ponižava i skrušeno kaje. *"Bog se uzveličava kad milosrđa dijeli i grešnicima oprašta."* (Iz.1,18)

A koliko vremena treba dok oprosti? Ni malo, nego odmah oprašta. Izaija veli:*"Grešniče, nećeš mnogo plakati, na prvu tvoju suzu Bog će se ganuti na milosrđe."* Bog ne radi s nama, kao što mi radimo s njime; Bog nas zove, a mi čepimo uši; ali Bog ne, kad ga mi zovemo, čim se pokaješ i zamoliš oproštenje, odmah se Bog odaziva i oprašta ti uvrede svekolike.

Molitva: Oh, moj Bože, s kim sam se uhvatio? S tobom, koji si tako dobar, koji si me stvorio i za me umro? Pa si me trpio nakon tolikih izdajstava? Ah, samo gledajući strpljenje, koje si sa mnom imao, bilo bi dostatno da uvijek plamtim tvojom ljubavlju! A tko bi ikada podnio tolike uvrede koje sam ti nezahvalno nanio, kao što si ih trpio? Tužna i nevoljna mene, ako se u buduće budem vraćao na grijehe, te se izgubim! Milosrđa, koja si mi dijelio, bila bi za me, oh Bože, jedan novi i teži pakao, nego li je sav Pakao.

Ne, Otkupitelju moj, ne dopusti da te nanovo ostavim. Prije mi smrt pošalji, nego da se to dogodi. Već vidim da me tvoje milosrđe više ne može trpjeti. Kajem se, o najveće dobro, što sam te vrijeđao. Svim te srcem ljubim i čvrsto obećavam da ću sav svoj život, koji mi ostaje za živjeti, tebi posvetiti.

Uslišaj me, vječni Oče, po Isusovim zaslugama! Pokloni mi

svetu ustrajnost i svoju ljubav. Uslišaj me, Isuse moj, radi one krvi, koju si za me prolio! O, Marijo, majko moja, pazi me: *One tvoje milosrdne oči na me svrni i svega me prigrli k Bogu!*

4. Zloraba Božjega milosrđa

Ne znaš, da te Božja dobrostivost potiče na pokoru? (Rim.2,4)

1. Čita se u priči sv. Mateja o kukolju. Izrastao na jednoj njivi kukolj sa pšenicom, htjedoše sluge kukolj iz pšenice počupati. Ali im gospodar reče:*"Ne, pustite neka raste do žetve sve zajedno i u vrijeme žetve narediti ću žeteocima da najprije kukolj poberu i u snopiće svežu i onda bace u vatru".*

Iz ove priče s jedne strane ukazuje se veliko strpljenje koje Bog ima s grešnicima, a s druge strane strogost s kojom postupa s tvrdokornima. Veli sv. Augustin da vrag na dva načina ljude vara: *očajanjem i ufanjem.*

Nakon što čovjek sagriješi napastuje ga do očaja, predočujući mu strahovitu božansku pravdu; a prije nego sagriješi hrabri ga i tješi ufanjem u Božje milosrđe. Zato nas svetac opominje da se: Poslije grijeha ufamo u milosrđe Božje, a prije grijeha da se strašimo božanske pravde. To je zato, jer ne zaslužuje milosrđe onaj tko se milosrđem Božjim služi, da istog Boga više vrijeđa. Bog milosrđe dijeli onim koji ga se boje, a ne onima koji se njime služe, da ga se ne boje. Tko pogriješi protiv pravde, veli Abulense, može se uteći milosrđu; ali tko uvrijedi samo milosrđe, komu će se onda uteći?

Teško bi se našao ijedan tako očajan grešnik koji bi se baš htio izgubiti.

Grešnici griješe, a ne gube ufanja, da se neće spasiti. Griješeći govore: *Bog je milosrdan; ovaj ću grijeh učiniti, te ću se odmah ispovjediti.*

Evo kako grešnici govore, veli sv. Augustin. Ali oh, Bože,

koliko ih je još tako govorilo i mudrovalo, pa su se napokon izgubili!

Nemoj govoriti, veli Gospodin: Veliko je milosrđe koje Bog dijeli; za sve grijehe koje počinim, jednim dijelom od pokajanja dobiti ću oproštenje. Nemoj govoriti, veli Bog, a zašto? Istina da je milosrđe Božje neizmjerno, ali čini ovog milosrđa jesu ograničeni. Bog je milosrdan, ali je i pravdan. *Ja sam milosrdan i pravedan,* reče jednoć Bog sv. Birgji, *a grešnici drže da sam samo milosrdan.* Sveti Bazilije piše da grešnici Boga promatraju s jedne polovine, to jest govore da je milosrdan i preko milosrdan, a o njegovoj pravdi šute.

Podnositi onog, koji se njegovim milosrđem služi da ga vrijeđa i grdi govoraše o. M. Avila, da tad više ne bi bilo milosrđe, nego povreda pravde. Milosrđe je obećano samo Bogo bojećim, a ne onim koji se njegovim milosrđem za zlo služe. Tvrdokornim grešnicima pravda prijeti; i kako god Bog, veli sv. Augustin, ne pomanjkava u obećanjima, tako isto ne vara ni u prijetnjama: *Tko je pravedan obećavajući, pravedan je i prijeteći. Pazi, veli sv. Ivan Zlatousti kad ti vrag, a ne Bog, obećava božansko milosrđe samo da slobodno griješiš. Jao onom,* nastavlja sv. Augustin, *koji se ufa da griješi.* Oh, koliko ih se prevarilo i u pakao sunovratilo, veli isti svetac ovo prazno i netemeljito ufanje! Tužan ti je onaj koji zlorabi Božje milosrđe, da ga to više pogrđuje! Veli sv. Bernardo, da je Lucifera Bog odmah kaznio stoga što se odmetnuo s ufanjem da ga neće kazniti.

Kralj Manasse bijaše grešnik, ali se kasnije obratio i Bog mu je oprostio. Ammon, njegov sin, vidjevši kako lako bi oprošteno njegovom ocu, uzdajući se u oprost, pusti se po svakojakim zloćama; ali za Ammona ne bi milosrđa. Stoga još govori sv. Ivan Zlatousti, da se Juda upravo radi toga izgubio, što je griješeći uzdao se u Isusovo milosrđe i dobrostivost. Jednom riječju, ako nas Bog kroz koje vrijeme trpi, ne trpi nas zauvijek.

Da bi nas Bog zauvijek trpio, ne bi se nitko izgubio; ali je opće mnijenje da se većina kršćana gubi (govoreći o odraslima) " *Široka su i prostrana vrata koja vode u propast, i mnogi na nje ulaze."*(Mat. 7, 13).

Tko Boga vrijeđa ufajući se u oproštenje, taj mu se podruguje, a ne da se kaje, veli sv. Augustin. No, naprotiv veli sv. Pavao: "Bog se ne može ismijati" To bi bilo podrugivati se Bogom, kad bi ga uvijek po volji vrijeđali i potom ufali se da ćemo otići u Raj: Što čovjek bude posijao, to će i požeti. Tko posije zloću, taj se ničemu ne može nadati, osim kazne i Paklu. Mreža, kojom vrag lovi i u Pakao vuče sve one kršćane koji se gube, jest ona varka kojom ih navlači: Griješite slobodno, jer ćete se sa svim grijesima spasiti. Ali, Bog veli: Proklet čovjek koji griješi uzdajući se u oprost. Grešnikovo ufanje poslije grijeha, kad se pokaje, Bogu je milo, ali ufanje tvrdokornih jest grdoba kod Boga. Takova uzdanja potiču Boga da ne odbaci, kao što bi sluga svog gospodara potakao da ga odbaci, kad ga stog ne bi htio slušati, jer mu je gospodar dobar.

Molitva: Oh, moj Bože! Evo me i ja sam jedan od onih koji te vrijeđaju, jer si mi tako dobar bio. Ah, moj Gospodine, pričekaj me, ne pusti me još, a ja se uzdam s pomoću tvoje milosti, da te više neću srditi ni poticati, da me posve od sebe odbiješ. Kajem se, neizmjerna dobroto, što sam te vrijeđao, te što sam tako zlostavljao tvoje strpljenje. Zahvaljujem ti, da si me čekao. Od sad ubuduće neću te više izdavati, kao što sam do sada radio. Toliko si me trpio da me jednog dana vidiš kao ljubitelja tvoje dobrote. Evo, taj dan je već došao, kao što se nadam. Ljubi te iznad svake stvari i više cijenim tvoju milost, nego sva kraljevstva ovog svijeta, i prije nego ju ponovno izgubim, pripravan sam tisuću puta prije svoj život izgubiti. Bože moj, radi Isusove ljubavi, udijeli mi svetu ustrajnost sve do moje smrti sa tvojom

svetom ljubavi. Ne dopusti da se ikada više povratim na izdajstva i zloće i da prestanem tebe ljubiti. Marijo, ufanje moje, isprosi mi ovu ustrajnost, više ništa te i ne tražim.

2. Može tko reći: Bog me je toliko puta do sada pomilovao, nadam se da će i u buduće prema meni biti milosrdan. No, ja odgovaram: Zar zato što je do sad prema tebi bio milosrdan, hoćeš da ga i dalje vrijeđaš? Dakle, kako ti govori sv. Pavao, tako ti prezireš dobrotu i strpljenje Božje? Zar ne znaš, da te je Gospodin do sada podnosio, ne da ga nastaviš vrijeđati, nego da se obratiš i oplačeš svoje zloće? Kada ti, uzdajući se u Božje milosrđe nećeš prekinuti svoje zloće, prekinuti će ih sam Bog. *"Ako se ne obratiš, napeti ću svoju strijelu."*(Ps.7). Bog čeka, ali kad dođe vrijeme osvete, ne čeka više, nego kazni. *"Zato Gospodin čeka, da nam se smiluje."* (Iz.30,18). Bog čeka čovjeka da se obrati i popravi, ali kad vidi, da se onim vremenom, koje mu je dano i produljeno za oplakivanje grijeha služi za umnožavanje istih, tad ono isto vrijeme zove i vapi, da ga sudi. Tako ovo vrijeme i toliki podijeljeni oprosti i milosrđa služiti će na pooštrenje kazne i da se onaj nevoljnik čim prije posve zapusti. A kako ga zapušta? Pošalje mu smrt, ili mu oduzme obilate milosti i ostavi ga s dovoljnom milosti kojom bi se grešnik mogao spasiti, ali se neće spasiti. Zaslijepljena pamet, otvrdnulo srce, zli običaji prouzrokovati će nemogućim njegovo spasenje i tako će ostati zapušten i zanemaren dok nesretno ne zaglavi. Ah, koliko pokaranje! Kakav je znak kad gospodar digne ogradu i dopusti da svako tko hoće ulazi i hoda po njegovom vinogradu, ljudi i živine? Znak je da ga zapušta. Na isti način i Bog radi kad koju dušu hoće zapustiti, digne joj ogradu od svakog straha i bojazni, grizodušja i ostavi ju u tminama; i tad će u tu dušu početi ulaziti svakojake nepodopštine: *"Postavio si mrak i nastala je noć; u nju će se preseliti sve šumske životinje."* (Ps.103, 20)

A onaj zapušteni grešnik što će moći raditi u onom noćnom mraku? Prezirati će sve, milost Božju, Raj, opomene, prokletstva; podrugivati će se samim svojim izgubljenjem.

Bog će ga pustiti na ovom svijetu bez kazni, ali to će za nj biti najteža kazna. Ah, kako je strašna ta kazna, kad Bog grešnika ostavi u rukama njegovih grijeha, te kad više i ne traži od njeg računa! I čini se da se je na nj razljutio kad veli:*"Dignuti ću svoju brigu od tebe, počivati ću i neću se više ljutiti."* (Ezek.16,42). Kako se vidi, ostavlja ga na svijetu da ispuni sve što može zaželjeti njegovo pokvareno srce:*"I ostavio ih je na želji njegovih srdaca.*(Ps.80). Nevoljni i tužni grešnici koji su na ovom svijetu sretni! Znak je da ih Bog čeka, da zauvijek postanu žrtve njegove pravde. Pita Jeremija: *"Zašto su zločesti sretni?"* I odmah odgovara:*"Sakupih ih kao marvu za žrtve"*. Nema veće kazne, nego kad Bog dopusti grešniku da slobodno prelazi iz grijeha u grijeh, po onom što govori David:*"Nagomilaj zloću povrh zloće... nek se izbrišu iz knjige živih."*(Ps. 66). Povrh toga govori Belarmin:*"Nema teže muke, nego kad je grijeh grijehu kazna."* Bolje bi bilo za svakog nesretnog grešnika da mu je Bog poslao smrt odmah iza prvog grijeha, jer umirući, kasnije će imati toliko pakla, koliko je zloća počinio.

Molitva: Moj Bože, u ovom nevoljnom stanju stojeći, već vidim da sam zaslužio ostati bez tvoje milosti i bez svjetlosti, ali vidjevši svjetlost kojom me sad rasvjetljuješ i čuvši gdje me zoveš na pokoru, znak je, da me još nisi zapustio. I kad me već nisi zapustio, hajde, moj Gospodine, pomnoži svoja milosrđa povrh duše moje, podvostruči svjetlost, pobudi i povećaj želju u mom srcu, da tebi samom služim i tebe samog ljubim. Izmjeni me, o svemogući Bože i od izdajice i odmetnika, učini me velikim ljubiteljem tvoje dobrote i da jednog dana stignem na nebo, da zauvijek slavim tvoje milosrđe. Ti mi, dakle, hoćeš oprostiti, a ja drugo i ne želim, osim oproštenje i tvoju ljubav.

Kajem se, neizmjerna dobroto, što sam te toliko puta mojim grijesima ožalostio. Ljubim te, o najveće dobro, jer mi to zapovijedaš, ljubim te jer si dostojan svake ljubavi. Ah, moj otkupitelju, po zaslugama tvoje krvi, daj da te uzljubi onaj grešnik, kog si toliko ljubio i tolikom strpljivošću kroz toliko godina podnosio. Po tvom milosrđu svemu se nadam.

Uzdam se da ću te od sad unaprijed ljubiti sve do moje smrti i zauvijek na drugom svijetu. *Na vijeke ću slaviti milosrđe Božje.* I uvijek ću slaviti tvoje milosrđe, o Marijo, koja si mi tolike milosti isprosila, sve sam ih dobio po tvom zagovoru. Proslijedi, Gospo moja, potpomažući me i izmoli mi svetu ustrajnost.

Molitva: Pripovijeda se u životopisu sv. Vjekoslava Nusa, kako su u Palermu bila dva dobra prijatelja. Jednoć, idući skupa, Cesar, tako bijaše jednom ime, reče svom zamišljenom drugu: *"Eto vidiš, što ti vrijedi da si išao na ispovijed, te si stoga sada tako zamišljen? Čuj, iza toga nastavi, jednog dana reče mi o. Nusa, da ću po Božjoj odredbi samo dvanaest godina još živjeti, te ako se kroz ovo vrijeme ne popravim, da ću zlom smrću završiti. Kroz ovo vrijeme išao sam na sve krajeve svijeta i bolovao sam, osobito jednom bio sam posve na kraju, ali sad u ovom mjesecu u kojem navršavam onih dvanaest godina, zdraviji sam nego ikad u mom životu".* Poslije tog razgovora pozovu ga da u prvu subotu dođe slušati jedan njegov novi igrokaz koji je bio sastavio. Sad, što se dogodi? U subotu, dana 24. studenog 1668., u onaj čas kad izlaziše na pozornicu, udari ga kap i namah umre i izdahnu na rukama jedne žene, isto glumice i tako ovaj prizor završi. Sad prijeđimo na nas, brate moj, kad te neprijatelj pakleni napastovati stane da nanovo sagriješiš, ako se želiš izgubiti, onda stoji u tvojoj volji griješiti, ili ne; a li onda nemoj govoriti da se hoćeš spasiti kad hoćeš griješiti, drži se već izgubljenim i zamisli da u onaj isti čas Bog piše tvoju osudu i da ti govori: *"Što sam imao više učiniti mom vinogradu, a nisam učinio?"*(Iz. 5,4).

Nezahvalniče, što sam drugo imao učiniti za te, a nisam učinio? Hajde sad, kad već hoćeš svoje izgubljenje, budi osuđen zauvijek. Valjda ćeš reći: A gdje je milosrđe Božje? Ah, nevoljniče! Zar to nije milosrđe Božje, što te je kroz toliko godina i s tolikim grijesima podnosio? Ti bi trebao uvijek biti prostrt po zemlji zahvaljujući mu i govoreći:*"Božje je milosrđe što nisam propao."*Ti počinivši samo jedan teški grijeh učinio si najveće zlo, kao da si pod noge bacio najvišeg vladara ovog svijeta; toliko si grdoba počinio; da si uvrijedio i svog rođenog brata kao što si Boga, ne bi te trpio ni podnosio. Bog te nije samo čekao, nego te je mnogo puta i zvao na pokoru da ti oprosti. *Što sam drugo imao učiniti?* Da bi Bog imao kakvu potrebu od tebe, ili da si mu učinio kakvo veliko dobročinstvo, bi li ti mogao veće milosrđe iskazati? Ako se nanovo vratiš na grijehe, učinit ćeš da se njegova milosrdnost promijeni u srdžbu i osvetu.

Da onu smokvu, koju je gospodar našao bez ploda poslije godine dana nakon što joj je oprostio i marljivo ju obrađivao, opet ju nađe bez ploda, tko bi se mogao nadati da bi joj gospodar tako lako oprostio i ne bi ju posjekao? Čuj, dakle, kako prijeti sv. Augustin:*"O, neplodno stablo, za sad uklonjena je sjekira, ali ne budi sigurno, biti ćeš posječeno."* Veli svetac, kazna ti je odgođena, ali nije oproštena; ako i dalje budeš zlorabio njegovo božansko milosrđe biti ćeš posječen, to će te na kraju stići. Zar hoćeš čekati da te baš Bog baci u Pakao? Ali, ako te spremi, znaj da više za te neće biti spasa. Bog šuti, ali neće šutjeti zauvijek; kad stigne vrijeme osvete, onda više ne šuti:"Ovo si i ovo radio i šutio sam. Mislio si, nevaljalče, da ću ti biti sličan! *"Ukoriti ću te i iznijeti ću sve pred tvoje lice."*(Ps. 49, 21). Predočiti će ti sva učinjena milosrđa, da te ona sude i zasluženu osudu izreknu.

Molitva: Ah, moj Bože, tužne mene ako ti i dalje ne budem

vjeran i povratim se na grijehe nakon ove svjetlosti kojom me sad rasvjetljuješ! Ova svjetlost jest znak da si spreman oprostiti mi. Kajem se, o najveće dobro, od svih nanesenih ti uvreda kojim sam pogrdio tvoju neizmjernu dobrotu. Uzdam se da ću po tvojoj Krvi primiti oproštenje; ali ako bih se ponovno povratio na grijehe, uviđam da bih zaslužio osobiti Pakao za se. I ovo je ono što me straši, o Bože duše moje; mogao bih se opet povratiti da ponovo izgubim tvoju milost. Toliko sam puta obećavao da ću ti vjeran ostati i opet sam se usudio odmetnuti od tebe. Ah, Gospodine, ne dopusti da se to ikada dogodi! Ne dopusti da ponovo upadnem u tu nesreću i izgubim tvoje prijateljstvo. Kazni me drugim čim hoćeš, ali ovo ne:*"Ne dopusti da se od tebe odijelim."* To sad ponavljam, moj Bože i daj da uvijek to isto ponavljam. Ljubim te, Otkupitelju dragi, ne ću se više od tebe odjeljivati po zaslugama tvoje smrti, pokloni mi veliku ljubav, da me potpuno i čvrsto priveže uza te i da se nikada više od tebe ne odijelim. O, Marijo, majko moja, ako se po nesreći opet vratim na prijašnje moje zloće i nastavim Boga vrijeđati, bojim se da me Ti ne ostaviš. Pomozi mi, dakle, svojim molitvama, isprosi mi ustrajnost i Isusovu ljubav.

5. O broju grijeha

Što se brzo ne izriče osuda protiv grešnika, zato sinovi čovječji zlo rade. (Prop. 3.11)

1. Da Bog odmah kazni čim ga tko uvrijedi, jamačno se ne bi toliko vrijeđao ni pogrđivao koliko se danas pogrđuje; ali zato što Gospodin odmah ne kazni, nego čeka i trpi, ne znači da će Gospodin čekati i trpjeti zauvijek. Mišljenje je mnogih svetih otaca, naime sv. Bazilija, sv. Jerke, sv. Ambrozije, sv. Ćirila Aleksandrijskog, sv. Ivana Zlatousta, sv. Augustina i mnogih drugih, kao što je Bog svakom odredio koliko će tko živjeti,

stupnjeve svetosti ili razuma, koliko hoće, da mu dade, tako je isto odredio koliko će komu grijeha oprostiti i kad se taj određeni broj navrši, više ne prašta.

Veli sv. Euzebije:*"Bog čeka do određenog broja, a poslije ostavlja."* Isto tvrde svi gore navedeni oci.

A ovi sveti oci nisu na slijepo pisali, nego su se oslanjali na sveto pismo. Na jednom mjestu reče Gospodin, da suzdrži propast Amorea, jer se još ne bijaše navršio broj njihovih grijeha.

Na drugom opet mjestu govori:*"Neću se više smilovati Izraelcima."* I na više mjesta sveto pismo slično govori. Grešnici ne vode računa o svojim grijesima, ali vodi Bog, da ih uzmogne kazniti kad žetva dozri, to jest, kad navrši broj njihovih grijeha. Grešnik valja da se straši i već oproštenih grijeha, jer ako nadodaš koji novi, moglo bi se dati, da ovaj novi grijeh sa prošlim ispunjava određeni broj i tad za te ne će biti više milosrđa ni oprosta. A na jednom drugom mjestu sv. Pismo još jasnije govori:*"Bog strpljivo čeka do sudnjega dana, da onda narode kazni, kad su puni grijeha."*(Mak. 6,14). Tako dakle, Bog čeka do onog dana u kom se navrši broj grijeha i onda kazni.

Od takvih kazni ima mnogo primjera u svetom pismu, osobito Saulov, koji naposljetku ne posluša Boga. Bog ga za to zapusti, na što je zaklinjao Samuela da se za nj moli. Samuel mu odgovori:*"S tobom se neću povratiti jer si odbacio riječ Božju, zbog čega te je Bog od sebe odbacio."*(Kr.15,25).

Primjer je Baldasarov, koji za stolom pogrdi crkveno posuđe, poslije čega ugleda na zidu upisano: Mane, Tekel, Fares. Daniel tumačeći mu ove riječi reče: *" Izmjeren si i pronađen si, da si lud."*(Dan.5,29). Tim mu pokazujući, da su mu grijesi postigli mjeru božanske pravde; i tako taj nesretni kralj iste noći bi ubijen. Ah, kolikim se isto događa, koji za mnogo vremena žive u zloćama i kad se navrši broj njihovih grijeha, tad ih smrt pokosi

i u Pakao strovali! Neki se muče te istražuju broj zvijezda, broj anđela ili broj godina koliko će tko živjeti; ali tko bi ikad mogao pronaći broj grijeha, koliko će mu ih Bog oprostiti? I s tog valja da se strašimo. Tko zna, brate moj i onu prvu nasladu i onaj prvi grijeh koji učinismo, hoće li nam Bog oprostiti?

Molitva: Ah, moj mili Bože, zahvaljujem ti; koliko ih danas živi u Paklu sa manje grijeha nego ih ja imam i za njih više nema oprosta, niti ikakve nade, a ja evo još živim izvan Pakla i ufam se da ćeš mi oprostiti i Raj udijeliti, samo ako htjednem. Da, moj Bože, hoću oproštenje. Kajem se više nego od ikakva drugog zla, što sam te vrijeđao, jer sam pogrdio tebe, neizmjernu dobrotu. Vječni Oče, pogledaj svog dragog Sina koji je za me na križu umro i po njegovim zaslugama oprosti mi. Obećavam da ću prije sto puta umrijeti, nego te više vrijeđati. Pogledavši na broj prošlih grijeha u od tebe primljenih milosti, svim se pravom bojim, ako još i jedan učinim, da bi se popunio broj mojih grijeha i tako bi se nevoljan zauvijek izgubio. Ah, pomozi me svojom svetom milošću. Uzdam se da ćeš me rasvijetliti i okrijepiti i tako da ti ostanem vjeran. I ako bi vidio da bi se po čemu opet povratio na grijehe, u onaj isti čas pošalji mi smrt, kad vidiš da sam u tvojoj milosti. Bože moj, ljubim te nadasve i više se plašim da ne izgubim tvoje milosti, nego li same smrti; po svom milosrđu ne dopusti da se to igda više dogodi i tvoju milost ponovno izgubim. Marijo, majko moja, za ljubav smiluj mi se i isprosi mi svetu ustrajnost.

2. Veli onaj grešnik: Bog je milosrdan i oprostiv. Odgovaram: A tko to niječe? Zaista milosrđe Božje jest neizmjerno i sa svim tim koliko ih se izgubi? Bog liječi onog koji ima dobru volju. On oprašta grijehe, ali ne može dozvoliti volji da griješi. Nastaviti će: ali samo mlad. Mlad si? Bog ne računa godine i dob, nego grijehe. I ova mjera grijeha nije za svakog jednako određena;

nekim Bog oprosti sto grijeha, a nekim hiljadu, a neke odmah iza drugog grijeha baca u Pakao. Koliko ih je Bog poslao u Pakao nakon prvog grijeha? Pripovijeda sv. Grgur kako je neko dijete od pet godina bačeno u Pakao stoga što je izreklo samo jednu psovku. Očitova presveta Djevica Marija Božjoj službenici Blagoslavi florentinki, kako je neka djevojčica od dvanaest godina na prvi grijeh bila osuđena. Drugo jedno dijete od osam godina odmah iza prvog grijeha umre i izgubi se. Govori se u evanđelju kod sv. Mate, pogl. 21., kad je Gospodin našao onu smokvu bez ploda, da ju je odmah prokleo, te je usahnula. Moguće da bi se kakav bezobraznik našao koji bi stao istraživati zašto Bog jednom oprašta tri grijeha, a četvrtog neće? U tom pogledu treba razmotriti božanski sud, te s Apostolom reći:*"O, visino bogatstva, mudrosti i Božjeg znanja! Koliko su nedokučivi njegovi sudi i neistraživi njegovi puti."*(Rim.11,33) Sveti Augustin veli:"On zna komu će oprostiti, a komu ne." Komu više oprašta, to iz ljubavi radi; a komu ne oprašta, tomu po pravdi ne oprašta. Nastaviti će tvrdokornik:"Ali ja sam do sada toliko puta Boga uvrijedio, pa mi je uvijek oprostio; i po tom se nadam , da će mi i ovaj drugi grijeh oprostiti. A ja tebi govorim: *"Zato što te Bog još nije kaznio, zar te neće nikad ni kazniti? Popuniti će se broj i doći će kazna."* Jaki Samson općeći sa Dalilom nije mislio doći u šake Filistejaca, nego da će ih se osloboditi kao i prije. No posljednji put bi uhvaćen i usmrćen. *Nemoj reći,* veli Gospodin, *toliko sam grijeha počinio, pa kakvo mi se zlo dogodilo?* Doći će jedan dan, pa će sve naplatiti i što ti je više praštao, to će te više kazniti. Veli Zlatousti, da se je više bojati, kad Bog tvrdokornoga trpi, nego kad ga odmah kazni. Jer, kako piše sv. Grgur, one koje Bog većom strpljivošću čeka, poslije ih većom strogošću kazni ako ostanu nezahvalni. A često, nastavlja isti svetac, oni, koji su za dulje vremena trpljeni i čekani, umiru nenadano i nemaju više vremena da se obrate.

Osobito što te je Bog više rasvjetljivao, toliko ćeš se više zaslijepiti i otvrdnuti u grijesima. A sv. Pavao govori:"Nije moguće, opće govoreći, da se jedna rasvijetljena duša popravi, kad se vraća na prvašnje zloće."

Strahovito je ono što Gospodin govori protiv onih koji ne žele čuti njegovog glasa:*"Jer sam vas zvao, a niste se odazvali.. Ja ću pak na vašoj propasti smijati i podrugivati vam se."*(Pr.1,14). Neka se zapamte ove riječi:*"Ja ću se pak"*... znače, kako se je god onaj grešnik podrugivao Bogu, ispovijedajući se i obećavajući, a poslije ga uvijek izdavao; tako isto će se Bog s njim podrugivati na čas njegove smrti. *"Kao pas koji se vraća na svoje rigotine, isto radi i onaj bezumnik, koji se povraća na svoje zloće.*(Prov.16,1). Ove riječi tumačeći sv. Dionizije kartuzijanski veli:*"Kako je god gadan i preziran onaj pas koji jede što je prije izrigao; na isti način je gadan i preziran pred Bogom, koji se povraća na one svoje zloće koje je bio na ispovijedi zamrzio."*

Molitva: Evo me, Bože moj, pred tvojim nogama, ja sam onaj gadni i prezirni pas koji sam se toliko puta ponovno hranio onim zabranjenim jabukama koje sam prije bio zamrzio. Ne zaslužujem ikakva milosrđa, o moj Otkupitelju! Ali, ona Krv, koju si za me prolio, hrabri me i zadužuje da se u nju ufam. Ah, koliko sam puta sagriješio, a ti si mi milostivo opet oprostio! Obećao sam da te više neću vrijeđati i ja sam se opet vraćao na bljuvotine, a ti si mi ponovo oprostio! Što očekujem? Upravo ovo, ili da me otpraviš u Pakao ili me pustiš da grijesi mnome vladaju, što bi za me veća kazna bila, nego li sam Pakao? Ne, moj Bože, popraviti ću se i da ti ostanem vjeran, sve moje ufanje staviti ću u te i kad budem napastovan, uvijek ću se k tebi utjecati. Do sad sam se uzdao u svoja obećanja i odluke i zanemarivao sam k tebi se utjecati u mojim napastima i ovo je bila

moja propast. Ne, od sad ubuduće ti ćeš biti jedino moje ufanje i jakost i tako ću moći sve učiniti. Udijeli mi, dakle, tvoju milost po tvojim zaslugama, o Isuse moj, da ti se uvijek budem preporučivao i pomoć od tebe molio u mojim potrebama. Ljubim te, o najveće dobro i tebe samog ću ljubiti i ništa drugo; ali me moraš potpomagati. I ti me još pomozi svojim zagovorom, o Marijo, majko moja, uvijek me drži pod svojim plaštem i daj da te uvijek budem zvao, kad budem napastovan.

Tvoje sveto ime biti će moja jaka obrana.

3. *"Sinko, sagriješio si; ne povraćaj se više na nje, nego za prošaste moli da ti se oproste."*(Crk.21,1)

Evo, kako te opominje tvoj Gospodin, kršćanine moj, jer hoće da se spasiš: sinko, ne vrijeđaj me više nego od sad unaprijed samo traži oproštenje za prošle svoje grijehe.

Brate moj, koliko si više vrijeđao Boga, toliko se imaš strašiti i čuvati, da ga više ne vrijeđaš, jer još sam sa jednim grijehom mogao bi doći pred božanski sud i biti osuđen. Ne kažem da ćeš se uistinu odmah izgubiti, čim drugi grijeh učiniš, jer to ne znam; nego bi se to lako moglo dogoditi. Zato kad budeš napastovan, reci:" A tko zna hoće li mi Bog više oprostiti, te se ne izgubim?! Za ljubav reci mi: kad bi i najmanje sumnjao, da u kakvu jelu ima otrova, bi li ga jeo? Bi li išao onim putem, na kojem misliš da te čekaju neprijatelji s namjerom da ti život oduzmu, a mogao bi drugim sigurnijim pobjeći? I tako kakvu sigurnost možeš imati, koliko li možeš i pomisliti kad se povratiš na grijehe, da ćeš se moći srdačno vraćati na prijašnje bljuvotine? Ili griješeći, da ti Bog neće poslati smrt u onaj isti čas kad staneš griješiti ili poslije grijeha, da te neće odbaciti?

Ah, Bože! Kad kupuješ kakvu kuću, svom pomnjom gledaš da za nju ne daš više nego vrijedi i da ne prospeš novac uzalud. Ako misliš uzeti kakav lijek, najprije se osvjedočiš da ti ne bi škodio. Kad prelaziš preko kakva potoka pomnjivo paziš da u nj

ne padneš. A radi jedne nevoljne, smrdljive i uprav živinske naslade hoćeš da staviš na pogibelj svoj vječni spas, veleći: Nadam se da ću se ispovjediti?

No pitam te ja: kad ćeš se ispovjediti? U prvu nedjelju. A tko ti jamči da ćeš do nedjelje živjeti? Sutra. A tko ti obećava ono sutra? Veli sv. Augustin, kako možeš odlučiti da ćeš se sutra ispovjediti, kad ne znaš hoćeš li i jedan sat još živjeti? Bog je obećao, slijedi isti svetac, oprostiti onom, koji se skrušeno pokaje, ali ono sutra nije nikom obećao, a pogotovo onima koji ga vrijeđaju. Ako sad griješiš, možda će ti Bog dati vremena da se popraviš i pokoru učiniš, a možda i neće, i ako ti ga ne da, što će onda zauvijek s tobom biti? Međutim, ti radi jedne nevoljne naslade upropaštavaš dušu i stavljaš ju na pogibelj, da zauvijek ostane izgubljena. Bi li ti stavio na pogibelj svojih hiljadu dukata radi ove nevoljne i smrdljive naslade? Još: bi li za onu časovitu i kratku nasladu pustio sve što imaš, novac, kuće, imanje, slobodu i sami svoj život? Ne bi, onda kako bi za onaj grijeh dao dušu Raj i svog Boga? Reci mi je li istina ono što nas vjera uči, da postoji Raj, Pakao i vječnost? Vjeruješ li, ako te smrt pokosi u smrtnom grijehu, da ćeš se zauvijek izgubiti? Zar to nije velika ludorija i drzovitost sam sebe osuđivati na vječne muke, govoreći:"Nadam se da ću se kasnije popraviti?" Bi li se našao takav luđak, koji bi otrov popio govoreći: Može biti da ću se lijekovima izliječiti; a ti hoćeš, da se osudiš na vječnu smrt, govoreći i sam sebe zavaravajući: Moglo bi se desiti, da ću se izbaviti iz propasti? O ludosti, koja si odnijela i nosiš tolike duše u Pakao! Gospodin Bog prijeti. *"Griješio si drzovito uzdajući se u božansko milosrđe, iznenada će te stići kazna, a nećeš znati odakle dolazi:"*(Iz.14,10)

Molitva: Evo, gospodine, jednog od onih luđaka koji je toliko puta izgubio dušu i svoju milost, uzdajući se da će ih opet prib-

aviti. Ah! Da si mi smrt poslao u onaj čas, one noći kad sam bio u grijehu, što bi od mene bilo? Zahvaljujem tvom milosrđu, što me je čekalo, te što mi sad pokazuje moje ludorije. Već vidim gdje hoćeš da se spasim i ja ću se spasiti. Kajem se, o neizmjerna dobroto, što sam ti toliko puta leđa okrenuo i svim te srcem ljubim. Ufam se u zasluge tvoje pregorke muke, o Isuse moj, da neću više ludovati; oprosti mi brzo i primi me u svoju milost, a ja te više nikada neću ostaviti. Ah, ufam se, o moj slatki Otkupitelju, da nikad više neću biti bez tvoje milosti i ljubavi. Udijeli mi svetu ustrajnost i daj da ju uvijek budem molio, osobito kad budem napastovan zazivajući u pomoć tvoje sveto Ime i tvoje svete Majke, govoreći: Isuse moj, pomozi mi. Da, Kraljice moja, utičući se k tebi, neprijatelji me neće nikad moći svladati. I ako napast ustraje isprosi mi da te neprestano i ja zazivam u pomoć.

6. Biti u milosti Božjoj jest veliko dobro, a veliko zlo ne imati Božje milosti.

Čovjek ne poznaje njezine vrijednosti.(Job 28, 13)

1. Veli Bog: *Tko zna razabrati dragocjenije stvari od prostih, sličan je Bogu, kad zna zlo zamrziti, a dobro odabrati.* Pogledajmo kakvo je dobro milost, a kakvo zlo nemilost. Čovjek ne zna cijeniti milosti Božje i zato ju zamjenjuje za ništa, daje ju za jedan prolazni dim, za malo zemlje, za jednu živinsku i časovitu nasladu; ali ona vrijedi nebrojena blaga kojim zaslužujemo prijateljstvo Božje (kako veli Bog po ustima mudroga). Tako dakle duša koja se nalazi u milosti Božjoj jest Božja prijateljica. Pogani, koji ne imaše svijetla vjere držahu nemogućim da prosti stvor može prijateljevati s Bogom i sudeći po naravnom shvaćanju pravo su govorili, jer prijateljstvo, kao što veli sv. Jeronim, prijatelje izjednačuje. No Bog je na više

mjesta izjavio da mi po njegovoj milosti postajemo njegovi prijatelji, ako opslužujemo njegove zapovijedi:*"Vi ste mi prijatelji, ako opslužujete, što sam vam naredio."* (Iv.15,14).

Zato kliče sv. Grgur: O, neizmjerna dobroto Božja! Ne zaslužujemo ni da nas nazove svojim slugama, a on nas zove prijateljima!

Koliko bi se držao sretnim onaj, koji bi svog kralja imao za prijatelja. Bila bi velika bezobraznost bilo kojeg sluge, kad bi tražio da sklopi prijateljstvo sa svojim vladarom. Ali to nije bezobraznost, kad duša traži da se sprijatelji sa svojim Bogom.

Pripovijeda sv. Augustin, kako su neka dva dvorjanina carske pratnje došla u jedan pustinjački samostan. Jedan od njih uze čitati život svetoga Ante opata. Čitanjem njegovo srce počelo sa odvajati od zemaljskih dobara i svjetskih želja. Zatim obrati se prema svom drugu i progovori mu ovako:*"Što mi tražimo? Služeći našeg cara, možemo li se ičem drugom od njega nadati, no njegovu prijateljstvu? I sve kada bi se popeli do tolikog stupnja, tad bi još više stavili na pogibelj naš vječni spas, a sve te časti dokle bi trajale? Ali ne, teško da ikada svog cara mogu imati za prijatelja, a prijatelj Božji, ako hoću, mogu odmah postati."*

Tko je, dakle, u milosti Božjoj, taj je prijatelj Božji. Još više postaje njegovim sinom. Ovo je velika sreća, koju nam je pribavila božanska ljubav po Isusu. Štoviše duša u milosti jest zaručnica Božja. Zato otac rasipnoga sina, dobivši ga opet u milost, naredi da mu se dade prsten u znak zaruka. K tomu još postane stan Duha svetoga. Sestra Mara Dognes pri krštenju jednog djeteta vidjela je gdje vrag iz djeteta izlazi, a Duh sveti ulazi s pratnjom anđela.

Molitva: Dakle, Bože moj, moja duša dok je stala u tvojoj milosti, dotle je bila tvoja prijateljica, kćer, zaručnica i prebival-

ište; a poslije griješeći to je sve izgubila i postala tvoja neprijateljica i robinja Pakla. No, zahvaljujem ti što mi daješ vremena da opet zadobijem tvoju milost, o moj Bože. Kajem se što sam te vrijeđao i žalim više nego ikakvo drugo zlo, o neizmjerna dobroto i ljubim te povrh svake stvari. Ah, primi me nanovo u svoje prijateljstvo. Po tvom milosrđu ne odbij me od sebe. Znam vrlo dobro po mojim zaslugama da bi me trebao zauvijek odbaciti, ali Isus zaslužuje da me opet pokorna primiš, i to iz ljubavi žrtve u kojoj je sam sebe tebi prikazivao na Kalvariji. Oče moj, ovako me je tvoj ljubazni Sin učio da te zazivam, Oče moj, dođi i sa svojom milosti kraljuj u mom srcu; daj da samo tebi služim, za te samo živim i tebe samo ljubim. Ah, ne dopusti da me neprijatelji napastuju jače, nego ih mogu svladati. Oslobodi me Pakla, ali me prije sačuvaj od grijeha, koji me on jedini može strovaliti u Pakao. O, Marijo, moli za me i izbavi me iz ovog velikog zla, ne daj da ikada više sagriješim i ostanem bez Božje milosti.

2. Veli sv. Toma Akvinski da dar milosti nadmašuje svaki drugi dar koji jedan stvor može primiti, dočim milost čovjeka čini dionikom same Božje naravi. Toliko nam je Isus svojom mukom zaslužio: dao nam je onaj sjaj koji je primio od Boga. Jednom riječju, tko je u milosti Božjoj, taj se samim Bogom sjedinjuje. Reče naš Otkupitelj da u dušu, koja je u milosti Božjoj, dolazi presveto Trojstvo, da u njoj stanuje.

Duša, koja je u milosti i čista od grijeha, pred očima Božjim, tako je lijepa, da ju sam Bog hvali:*"Koliko si lijepa, prijateljice moja! Koliko si lijepa."*(Kant.4.1). Rekao bi da Gospodin ne zna dignuti svojih očiju s duše, koja ga ljubi, ni svoje uši od nje odvratiti u svemu, što se od njega traži. Govoraše sv. Birgja, da čovjek ne bi mogao gledati ljepotu duše nalazeći se u milosti Božjoj, a da ne bi umro od radosti. I sv. Katarina Sienska gledajući jednu dušu koja se nalazila u milosti Božjoj reče, da bi

drage volje svoj život dala, samo da ona duša ne bi izgubila onu ljepotu, i zato je ova svetica uvijek ljubila zemlju, kuda bi svećenici prolazili misleći da se po njima dušama povraća milost Božja.

Koliko, pak, zasluga može steći duša koja je u milosti!

Svakog časa može zadobiti vječnu slavu, sv. Toma veli, da svaki čin, koji duša iz ljubavi učini, zaslužuje posebni raj. Zašto dakle, zavidimo velikašima ovog svijeta? Ako smo u milosti Božjoj, svakog časa možemo mnogo većih velikoća i ljepota steći na nebu.

Neki brat Isusove družbe, kako piše Petrinjani u svojim životopisima, poslije smrti ukazao se jednom svom drugu i rekao mu, da se spasio zajedno sa Filipom drugim, španjolskim kraljem i da obadvojica već uživaju vječnu slavu; ali koliko je na zemlji od njega manji bio, da je sad na nebu od istog toliko viši u Raju.

Nadalje, samo onaj, koji ju kuša i ima, može shvatiti mir, koji i na ovom svijetu uživa duša koja se nalazi u milosti Božjoj:"Okušajte i vidite, koliko je sladak Gospodin".(Ps.33). Riječi Gospodinove ne mogu pogriješiti:*"Veliki mir ljubiteljima tvog zakona"*.(Ps.118,65). Mir, koji je s Bogom sjedinjen natkriljuje sve naslade koje osjetila i ovaj svijet mogu dati.

Molitva: O, Isuse moj, Ti si onaj dobri pastir, koji si se pustio usmrtiti, da nama, tvojim ovčicama, život povratiš. Dok sam od tebe bježao, ti si mi išao u susret tražeći me; primi me sad, kad ja tebe tražim i skrušeno se k tebi vraćajući padam pred tvoje svete noge. Nanovo mi daj tvoju milost koju sam nevoljno svojim opakim zloćama izgubio. Iz sveg se srca kajem, i od teške žalosti bi umro, što sam Ti toliko puta leđa okrenuo i bježao od tebe. Oprosti mi po zaslugama one pregorke muke, koju si na križu za me pretrpio. Sveži me slatkim lancima tvoje svete

ljubavi i ne daj da ikada više od tebe pobjegnem. Daj da strpljivo podnesem sve muke i nevolje koje mi budeš poslao, kad sam već zaslužio vječne muke u Paklu. Daj da dragovoljno primim sve poruge od ljudi, kad sam već zaslužio ostati u Paklu zauvijek pod vražjim nogama. Jednom riječju, daj da potpuno poslušam i izvršim sva tvoja nadahnuća i svaku svjetsku protivštinu nadvladam za tvoju ljubav. Odredio sam, da ću unaprijed samom tebi služiti; drugi neka govore što hoće, ja ću samo tebe ljubiti, o preljubljeni moj Bože. Tebi samo ću ugađati, ali mi pomozi, jer bez tvoje pomoći ne mogu ništa činiti. Ljubim te, Isuse moj, svim srcem i uzdam se u tvoju Krv. Marijo, ufanje moje, pomozi mi svojim molitvama. Dičim se da sam ti sluga; a ti se ponosiš što grešnike spašavaš, koji ti se utječu; pomozi mi i spasi me.

3. Pogledajmo sad nesretno stanje u kojem se nalazi duša koja je u nemilosti Božjoj. Najprije, ona je odijeljena od Boga, svog najvećeg dobra. Tako dakle niti je ona više Božja, niti je Bog njezin:*"Vi niste više puk moj, ni ja vaš."*(Oz.1.9). Ne samo da nije više njegova, nego ju i mrzi i u Pakao osuđuje. Gospodin Bog nikakvog svog stvora ne mrzi, ni najsitnijih životinjica; ali Bog ne može dopustiti da grešnika ne mrzi. Da, jer Bog ne može ne mrziti grijeh i zloću, koja se u svem protivi njegovoj svetoj volji, stoga mrzeći grijeh dosljedno mrzi i grešnika, koji je s grijehom usko spojen.

Ah, Bože dragi, ako tko živi u neprijateljstvu sa svojim vladarom ovdje na zemlji, ne može mirno spavati, neprestano se bojeći zaslužene smrti. Tko je pak, u neprijateljstvu s Bogom, kako može biti miran i slatko spavati? Zločinac više puta pribjegne u koje daleko mjesto ili zakloni se u kakvu šumu i tako izbjegne srdžbu svog vladara; ali tko može uteći ispred Božjih ruku? Gospodine, govoraše David kralj, da se popnem gore na nebo, da se sakrijem u Pakao, gdje god odem, tvoja će me ruka

dohvatiti.

Nevoljni grešnici! Oni su prokleti od Boga, prokleti od anđela, prokleti od svetih, proklinju se još i na zemlji svaki dan od svih svećenika, od svih redovnika, koji proglašavaju govoreći božansku službu; *Proklet tko ostavlja tvoje zapovijedi.*

Suviše grijesima i nemilošću Božjom gubimo sva prava i zasluge na Nebo. Čovjek, makar zaslužio koliko sv. Pavao pustinjak koji je devedeset osam godina proživio u jednoj peći-ni, koliko sv. Franjo Zaverio, koji je Bogu zadobio deset miliju-na duša; da zasluži koliko sv. Pavao apostol, koji je pred Bogom toliko zasluga stekao, kako veli sv. Jeronim, koliko svi drugi apostoli; ako taj, nakon svih tih zasluga, jednom teško sagriješi, gubi sve. I ovo je propast koju nemilost Božja sobom nosi, od Božjeg sina postaje Luciferovim sužnjem, od prijatelja čini ga najveće prezirnim neprijateljem, od baštinika Raja, postaje osuđenikom Pakla. Govoraše sv. Franjo Saleski, kad bi anđeli mogli plakati, gledajući nesretno stanje jedne duše koja smrtno sagriješi i izgubi božansku milost, da bi oni iz sažaljenja stali plakati. Ali, to je još veća žalost, što bi anđeli, kad bi mogli plakali, a grešnik ne plače, nego mirno počiva. Sv. Augustin govori da onaj koji živinu, ovcu, kozu, konja ili vola izgubi, niti jede, niti spava, nego plače i žali; a izgubi li milost Božju, jede, pije, mirno spava i ne plače.

Molitva: Evo nevoljnog i tužnog stanja u koje sam nesretan zapao, o moj slatki Otkupitelju! Ti da me učiniš vrijednim tvoje milosti potrošio si trideset tri godine u znoju i mukama, a ja za jedan kratkotrajan čas otrovne naslade zamrzio sam ju i za ništa izgubio.

Hvala ti na tvom milosrđu kojim mi daješ još vremena da ju ponovno zadobijem, samo ako htjednem! Da, raditi ću koliko budem mogao da ju opet pribavim. Reci mi što imam raditi, pa

da mi oprostiš? Hoćeš da se pokajem? Da, Isuse moj, iz sveg se srca kajem što sam vrijeđao tvoju neizmjernu dobrotu. Hoćeš da te ljubim? Ljubim te iznad svake stvari. Do sada sam veliko zlo radio što sam ljubio stvorove i ispraznosti ovog svijeta. Od sada ću za te živjeti, tebe samog ću ljubiti, moj Bože, moje blago, moje ufanje, moja snago i sve moje. Tvoje zasluge, tvoje svete Rane biti će moje ufanje i moja snaga. Uzdam se, da ćeš me okrijepiti i ojačati, da ti uzmognem vjernost sačuvati. Primi me, dakle, u svoju milost, o moj Spasitelju i ne daj da te više izgubim. Srce mi otrgni od svjetskih požuda i raspali ga svojom ljubavlju. Marijo, majko moja, daj da plamtim ljubavlju prema Bogu, kao što si Ti plamtjela.

7. Ludost grešnika

Mudrost ovog svijeta, jest ludorija pred Bogom. (1. Kor.3, 19).

1. Časni Ivan Avila, ovaj svijet razdijelio je u dvije tamnice, jednu za one koji ništa ne vjeruju, a drugu za one koji vjeruju, a grešno žive udaljeni od Boga: za ove posljednje govoraše, da bi trebala luđačka tamnica. No, najveća je nevolja ovih nesretnika što se pametnim i razboritim drže, budući da su najluđi na svijetu. A što je najgore, ovakvih je nebrojeno mnoštvo. Netko zamahnita za častima, netko za nasladama, a netko opet za drugim kojim ništetnim blagom ovog svijeta. I ovi se usuđuju svete nazivati budalastim, što su mrzili dobra ovoga svijeta da lakše dobiju vječni spas i svog Boga koji je najveće pravo dobro. Strpljivo podnijeti svjetske poruge, te primljene uvrede oprostiti svom bližnjem, to smatraju velikom budalaštinom; uzdržati se od tjelesnih naslada i svoje tijelo pokorama mučiti, za njih je bedastoća; bedastoća je odreći se koje časti, bogatstva; bedastoća je ljubiti samoću i živjeti u poniznosti i skromnosti. Ali, na to ne paze što Gospodin njihovu mudrost naziva ludorijom:

Mudrost ovog svijeta, jest ludost pred Bogom.

Ah, doći će dan u kojem će priznati i uvidjeti svoju ludost, ali kad će to biti? Onda kad već više neće biti lijeka i reći će očajni: *Ah, nevoljni i tužni ti bijasmo! Život svetih držasmo za budalaštinu, a sad vidimo da smo mi bili prave budale. Evo, oni su stavljeni u sretni broj Božjih sinova i među svetim stekli sreću i to vječnu sreću, koja će ih zauvijek u sreći i blaženstvu uzdržati; a mi nevoljni ostali među vražjim robovima, osuđeni na vječne paklene muke. Dakle mi smo pogriješili što smo zaklapali oči božanskoj svjetlosti; a to je što će nas najviše i unesrećiti, što našu pogrešku ne možemo više popraviti, niti ćemo ikada moći, dok je Bog Bogom.*

Kolika je to ludorija radi jedne ništetne dobiti, radi ono malo dima, radi one časovite naslade izgubiti milost Božju! Izgubiti Raj! Što sve ne radi jedan sluga da zadobije milost kod svog vojvode? Oh, Bože milostivi! Radi jedne nevoljne naslade izgubiti najveće dobro, koje je Bog! Izgubiti Raj, izgubiti i mir na ovom svijetu, pustivši grijeh i svoju dušu, koji svojim grizodušjem neprestano muči! I sam sebe osuditi u vječne muke i nevolje! Bi li uzeo onu zabranjenu nasladu za koju bi ti se poslije imala ruka na vatri spaliti? Bi li učinio onaj, kad bi odmah iza njega morao izgubiti sto ili dvije stotine forinti? Vjeruješ, a i znaš, da griješeći gubiš Boga, raj, te da ćeš na vijeke biti osuđen u vatri, pa opet nećeš prestati griješiti?

Molitva: O, Bože, duše moje, što bi sad u ovaj sat od mene bilo da nisi toliko milosrdan bio prema meni? Bio bih u Paklu, u vječnoj kući budalastih, kakav sam i ja bio. Zahvaljujem ti, moj Gospodine, i molim te da me nesretna ne zapustiš u ovoj moj sljepoći. Zaslužio sam da me zauvijek ostavi tvoje svjetlo, ali vidjeh da me tvoja milost još drži. Čujem gdje me nježno i ljubazno zove da od tebe zatražim oproštenje i da se ufam da ću

dobiti velikih stvari, nakon tolikih uvreda koje sam ti nanio. Da, moj Spasitelju, nadam se da ćeš me opet primiti za sina. Znam da nisam zaslužio ni da tako budem pozvan, jer sam te toliko puta u lice pogrdio. Ali čujem gdje ti ideš i tražiš izgubljenu ovcu i veseliš se kad zagrliš izgubljenog sina. Oče moj dragi, kajem se i žalim što sam te vrijeđao, padam pred tvoje noge i neću otići dok mi ne oprostiš i ne blagosloviš me. Blagoslovi me, Oče moj, i tvoj sveti blagoslov neka mi ulije u dušu veliku žalost za počinjene moje zloće, veliku ljubav prema tebi. Ljubim te, Oče moj, svim te srcem ljubim. Ne daj da ikad više od tebe odem. Oduzmi mi sve, samo ostavi mi svoju ljubav. O, Marijo, ako je Bog moj otac, onda si mi ti Majka. Blagoslovi me još i Ti, ne zaslužujem da budem tvoj sin, nego me primi kao slugu; ali daj da budem sluga, koji će te uvijek nježno ljubiti i uvijek se uzdati u tvoju moćnu zaštitu.

2. Nevoljni grešnici trude se i muče da postignu svjetsko znanje i zanate, da lakše dobiju dobra ovog života koja će za malo prestati; a zanemaruju dobra onog svijeta koja neće nikada prestati! Tako izgube svijest, ne da postanu samo luđaci, nego se izmiješaju sa životinjama; te životinjski živeći ne razabiru što je dobro, što li zlo, nego jedino slijede onaj životinjski nagon tjelesnih osjetila, služeći se samo onim što zasad tijelu godi, ni najmanje ne misleći na ono što gube, ni na vječnu propast, koju iznad sebe zazivaju i navlače. No takvo djelovanje nije ljudsko nego životinjsko. Piše sv. Ivan Zlatousti: *"Ono je čovjek, koji čuva zdravu ljudsku sliku, to jest, kad živi po razlogu, a ne po tjelesnim požudama."* Da Bog kojoj životinji dade razum i da počne razložno raditi, reklo bi se, da umno radi kao čovjek, obratno isto tako valja reći, kad čovjek djeluje po požudama protiv razloga, valja reći, da taj čovjek životinjski radi.

Tko pametno radi po razlogu, taj svoju budućnost predviđa, to jest, što će ga na životnom putu stići; smrt, sud, a poslije ovog

Raj ili Pakao. Ah, koliko je pametniji onaj najprostiji seljak koji se spasi, od onog najmoćnijeg vladara, koji se izgubi! Ah, Bože! Zar svako ne bi držao za mahnita onog, koji bi, da sad dobije jedan novčić, stavio na pogibelj da izgubi sav svoj imetak? Tko, dakle, zbog jedne kratke naslade izgubi dušu i stavi se na pogibelj, da ju zauvijek ne izgubi, zar taj nije lud? Ovo je ona propast mnogih duša koje se gube; što paze samo na dobra i zla vremenita, a na dobra i zla vječna i ne obaziru se niti najmanje.

Bog nas nije postavio na ovaj svijet da zgrćemo blago, stječemo časti i da svoje tijelo zadovoljavamo, nego da dobrim djelima zaslužimo vječni život. I jedino se imamo brinuti da postignemo ovu svrhu za koju nas je Bog stvorio. Ali nesretni grešnici ovu svrhu najviše preziru; jedino misle na sadašnjost, putuju u smrt, svakim časom približavaju se vječnosti, a ne paze kuda idu. Što bi se reklo o onom mornaru, pita sv. Augustin, kad bi na pitanje, kud ide, odgovorio da ne zna ni on sam? Svako bi rekao da taj vozi svoju lađu, da s njom zajedno potone u more. Takvi su svi mudraci ovog svijeta koji dobro znaju stjecati, šetati se, zauzimati odličnija mjesta, a ne znaju spasiti svoju dušu. Bio je pametan bogati raskošnik, što je znao steći veliko blago, ali je napokon umro i pokopan u paklu. Bio je pametan Aleksandar Veliki, koji je tolika kraljevstva podjarmio pod svoju vlast, ali kroz malo godina umre i ode u vječnu propast. Bio je pametan Henrik VIII, koji se znao održati na prijestolju odmetnuvši se od crkve, ali napokon sam uvidi da gubljaše dušu i reče: *"Izgubili smo sve."* Koliko nevoljnika sad u Paklu plače i viče: *"Što nam je koristila ona oholost, ona prokleta nadutost, ono nebrojeno blago i silno bogatstvo na zemlji? Sve je to prošlo kao sjena"*: (Mudr. 5,8.). Evo, sva ta dobra ovog svijeta za nas su prošla kao dim, a drugo nam nije ostalo, osim plača i vječne muke.

Kršćanine moj, na ovom svijetu Gospodin je pred nas stavio život i smrt, to jest, ili živjeti bez tjelesnih naslada i doći u život

vječni, ili uživati ih sa vječnom smrti. Što veliš? Odaberi kao čovjek, a ne kao životinja koja nema razuma. Odaberi kao pravi kršćanin koji vjeruje i govori: *"Što koristi čovjeku da sav ovaj svijet zadobije, a dušu svoju pak izgubi?"*

Molitva: Ah, moj Bože! Dao si mi razum, darovao si mi svjetlost vjere, a ja sam do sada živio kao životinja, izgubio tvoju milost radi nevoljnih tjelesnih naslada koje su prošle kao vjetar; a sad drugog i nemam ništa izvan nemira u duši i račune s božanskom pravdom. Ah, moj Gospodine! Ne sudi me po mojim zaslugama, nego sa mnom postupaj po svome milosrđu. Rasvijetli me; daj mi veliku žalost da oplačem uvrede koje sam ti nanio i oprosti mi. Ja sam izgubljena ovca; ako me ti ne potražiš, ostat ću izgubljena. Smiluj mi se po onoj Krvi koju si iz ljubavi prema meni prolio. Kajem se, neizmjerna dobroto, da sam te ostavio, te odrekao se tvoje milosti. Umro bih od žalosti; ali svakako povećaj mi žalost. Daj, da dođem u Nebo i pjevam tvoja milosrđa. O, Marijo, majko moja, Ti si moje utočište, moli Isusa za me; moli ga da mi oprosti i udijeli mi svetu ustrajnost.

3. Uvjerimo se, braćo moja, da su ono pravi mudraci, koji znaju sebi pribaviti božansku milost i Raj. Molimo, dakle, neprestano Gospodina Boga da nam dade mudrost svetih, koju svakome poklanja, tko ju od njega moli. Ah, koliko je lijepa ta umjetnost, tko zna Boga ljubiti i svoju dušu spasiti, pravim putem hodeći. Spas duše jest najpotrebitija stvar. Da sve znamo, a ne znamo dušu spasiti, sva ta znanost neće nam za ništa koristiti i ostat ćemo zauvijek nesretni; ali naprotiv ostat ćemo zauvijek blaženi, samo ako znademo Boga ljubiti, makar drugo i ne znali ništa: Blažen tko te pozna, makar drugo i ne znao, veli sv. Augustin. Jednog dana brat Egidije reče sv. Boni: *Sretan ti si, oče Bono, kad znaš toliko stvari, a ja kukavna neznalica ne znam ništa, te se možeš bolje od mene posvetiti.* Čuj, odgovori

mu svetac, ako jedna baka zna bolje od mene Boga ljubiti, onda je i svetija od mene. Na što fra Egidije stade vikati: *Starice, starice, čuj, čuj. Ako Boga ljubiš možeš svetija biti od našeg oca Bone.*

Ustanu neuki i nebo ukradu, govoraše sv. Augustin. Koliko prostaka ne zna čitati ni pisati, ali znaju Boga ljubiti, pak se spase, a koliko se naučenjaka gubi? Prvi su pravi mudraci, a posljednji ništa. Ah, koliko bijahu pametni sveti Paskal, sveti Felix kapucin, sv. Ivan zvan Božji, koji bijahu puke neznalice u svjetskim znanostima! Koliko veliki pametnjaci bijahu, koji ostavivši svijet, zatvoriše se u samostane i življahu po pustinjama, kao sveti Blagoje, sv. Frano Asiški, sv. Vjekoslav Tološki, koji se kraljevske krune i prijestolja odreče! Koliko mnoštvo pametnih mučenika, tolike djevice, koje odrekavši se velikaških zaruka i svadba, odoše i za Isusa svoj život dadoše. Ovo priznaju i svjetski ljudi, i kad vide koga, da se je Bogu dao, govore:"Blažen onaj, jer nastoji da svoju dušu spasi! Oni, koji ostavljaju dobra ovog svijeta, da se Bogu posvete, zovu se ljudi razočarani, ljudi, koji poznaju pravu istinu. Oni, dakle, koji ostavljaju Boga radi dobara ovog svijeta, kako se imaju zvati? Zavarani ljudi.

Brate moj, s kojim bi od tih želio doći u društvo?

Da odabereš dobro, savjetuje te sv. Ivan Zlatousti, da najprije obiđeš grob. Grobnice su lijepa škola za upoznati ništetnost zemaljskih dobara i za dokučiti znanost svetih. Reci mi, veli Zlatousti, znaš li ondje razabrati koji je bio plemić, koji li bogataš i književnik? Od moje strane veli svetac:"Ondje ništa drugo ne vidim, izvan smrada, kostiju i crvi. Sve je igra, san, mrak. No, kršćanine moj, da postaneš pametan nije dovoljno što ćeš upoznati znamenitost tvoje svrhe, nego valja poduzeti i potrebita sredstva da do nje dođemo. Svi bi željeli da se spase i svetim učine, onda zašto se ne služe sredstvima za to potrebitim

i ne posvećuju se, nego se napokon gube? Treba se kloniti grešnih prigoda, češće primati svete sakramente, moliti i prije svega u našem srcu učvrstiti evanđeoske istine. Što koristi čovjeku, da sav svijet zadobije? Tko ljubi svoju dušu izgubit će ju. To će reći, valja da i svoj život prigorimo i izgubimo, da dušu spasimo. Tko hoće da me slijedi, neka se sam sebe odrekne. (Mat.15,24). Tko će Isusa slijediti, valja da se odrekne vlastite ljubavi i naslada, koje traži. Naš spas ovisi o vršenju njegove božanske volje, te ovih i drugih sličnih istina.

Molitva: O, Oče milosrđa, pogledaj ne moje nevolje i smiluj mi se; rasvijetli me i daj da upoznam moje prošle ludorije, da ih gorko oplačem, te da upoznam tvoju neizmjernu dobrotu, da je ljubim. Isuse moj, ti si Krv prolio da me spasiš, ne dopusti da i dalje ostanem vražji rob, kao što sam do sada bio.

Kajem se, o najveće dobro, što sam te ostavljao. Proklinjem svaki onaj čas u kojem sam hotimice privolio na grijeh; grlim tvoju svetu volju, koja drugo ne želi osim moje dobro. Vječni Oče, po Isusovim zaslugama ojačaj me da uzmognem izvršavati i činiti sve što je tebi drago. Prije mi smrt pošalji, nego da se ikad više usprotivim tvojoj svetoj volji. Pomozi me svojom milošću, da samo tebe ljubim i da svoje rastrovano srce otrgnem od svih želja koje ne ciljaju na te. Ljubim te, o Bože moj, ljubim te više nego ikakvu drugu stvar i uzdam se da ću od tebe dobiti svako moje dobro, oprost za grijehe, ustrajnost u tvojoj ljubavi i Raj, da te u njem zauvijek ljubim. O, Marijo, Ti za mene prosi ove milosti. Tvoj Sin neće ti ništa zanijekati. Ufanje moje u tebe se uzdam.

8. Grešnikov život je nesretan, a sretan onog, koji Boga ljubi.

Grešnik nema mira, veli Gospodin. (Iz .48,22); Veliki mir onim, koji poštuju zakon tvoj. (Ps. 118,165).

1. Svi ljudi na ovom svijetu trude se i nastoje, da dobiju mir. Trudi se trgovac, onaj vojnik, onaj parbaš, jer onom dobiti, onim mjestom, pobjedom one parnice misli da će postići blagostanje i tako naći mir. Nevoljni uživatelji ovog svijeta traže od svijeta mir koji im ga ne može dati! Jedini Bog može udijeliti mir. Ne, svijet sa svim svojim dobrima nije u stanju niti može zadovoljiti ljudsko srce, jer čovjek nije stvoren za dobra ovog svijeta, nego za Boga i on jedini može ga zadovoljiti. Životinje, koje su stvorene za naslade tjelesnih osjetila, one nalaze mir i zadovoljstvo u dobrima ovog svijeta; govedčetu podaj svežanj dobre trave, psu komadić mesa, zadovoljni su, drugo i ne žele. Ali duša, koja je stvorena da Boga ljubi i s njim sjedinjena stoji, sa svim tjelesnim nasladama nikad neće moći naći mira, jedini Bog može ju potpuno zadovoljiti.

Onaj bogataš, pripovijeda sv. Luka (12, 90), koji skupivši dosta ljetine sa svojih njiva, sam sebi govoraše: *"Dušo moja, ovdje imaš mnogo dobara, što ti može biti za više godina; otpočivaj, jedi i pij."* No, ovog nesretnika prozvaše kasnije budalom. Potpunim pravom govoraše sv. Bazilije: zar imaš svinjsku dušu? Nevoljniče, valjda ti je duša kao u krmeta ili u druge koje živine, pak ju misliš zadovoljiti jelom, pilom ili drugim tjelesnim nasladama? Veli sv. Bernardo: *Čovjeka dobrim ovog svijeta možeš natrpati i napuniti, ali ga ne možeš zasititi.* Ovaj isti svetac piše kako je mnogo budalastih duša gledao s njihovim grešnim sklonostima, ali da su svi gladovali; lakomci hranili se zemljom, oholice zrakom i dimom, srditi iskrama raspaljene

peći, bludnici se okupili oko jedne smrdljive baruštine iz koje pijahu onu smrdljivu i gadnu vodurinu. Poslije toga svetac se okrenuo prema njima i reče im:*"Luđaci, zar ne vidite da vas te stvari kojima se hranite ne zasićuju, nego vam glad povećavaju? "* Dobra ovog svijeta su isprazna, stoga čovječje srce ne mogu zasititi. Zato škrtac koliko god više dobiva, toliko još više traži da dobije. Bludnik koliko se god više brlja u nečistoći, toliko više ostaje nezadovoljan i nezasitan; a kako bi ljudske izmetine i tjelesni smradovi ljudsko srce mogli i zadovoljiti!? Isto se događa i oholici, koji hoće, da se napuni dimom, jer slavohlepnik više gleda na ono što nema, nego na ono što ima. Aleksandar Veliki, nakon što bijaše osvojio tolika kraljevstva, plakaše, jer ih ne mogaše sve skupiti pod svoju vlast. Da dobra ovog svijeta mogu usrećiti čovjeka, bogataši i vladari bili bi posve zadovoljni, ali nas svakdanje iskustvo posve drukčije uvjerava. To govori mudri Salomon, koji veli, da svom tijelu nije ništa uskratio. I kad je sve prokušao, reče; *Ispraznost ispraznostih i sve ništetnost.* Hoće reći: Sve što je na zemlji jest puka ispraznost, čista laž, prava pravcata bedastoća.

Molitva: Ah, moj Bože, što sad imam od tolikih uvreda koje sam ti nanio, osim patnja, žalosti i zasluga za Pakao? Nije mi mrska ova žalost koju sad osjećam, dapače me veseli, dok je ona dar tvoje milosti i pruža mi ufanje, kao što si rekao, da ćeš mi oprostiti. Jedino me to žalosti, što sam te vrijeđao, o moj slatki Otkupitelju, koji si me toliko ljubio. Zaslužio sam da me još onda zapustiš; ali umjesto što bi me ostavio, vidjeh, da mi nudiš oprost, još dapače prvi tražiš, da se izmirimo. Da, moj ljubazni Isuse, hoću mir, želim tvoju svetu milost više nego ikakvo drugo dobro. Kajem se, neizmjerna dobroto, što sam te vrijeđao i stoga bih želio da umrem od žalosti. Ah, radi one ljubavi, kojom si me ljubio, izdišući za me na križu, oprosti mi i primi me u svoje srce

i moje nevoljno srce izmijeni tako da te ubuduće bude toliko štovalo i tvoju svetu volju ispunjavalo, koliko te je do sada vrijeđalo. Radi tvoje ljubavi sad se odričem svih slasti i naslada koje mi ovaj svijet može dati i prije mislim svoj život izgubiti, nego li tvoju svetu milost. Kaži mi, što imam raditi da ti udovoljim i sve ću izvršiti. Kakve naslade! Kakve li časti! Kakvo bogatstvo! Tebe samog hoću, moj Bože, moja diko, moja slavo, moje blago, moj živote, moja ljubavi, moje sve! Pomozi me da ti ostanem vjeran. Daj da te ljubim i onda radi od mene što hoćeš. Marijo, majko i poslije Isusa ufanje moje, primi me pod svoje okrilje i učini da budem sav Božji.

2. Dobra ovog svijeta, veli Salomon, nisu samo prazna i ništetna, koja ne zadovoljavaju, nego su i patnje, koje ožalošćuju duh. Nevoljni grešnici! Sa svojim zloćama i nasladama misle naći sreću, ali drugo ne nalaze, nego žalosti i grizodušja. Kakav mir! Kakav mir! Ne, veli Bog: *Grešnik nema mira.* Ako tko ima kojeg velikog i moćnog za neprijatelja, on ne jede, niti igda mirno spava; a tko ima svemogućeg i pravednog Boga za neprijatelja, zar može u miru stati? Tko se nahodi u grijesima, ah, koliko dršće na potres zemlje, na grmljavinu! Ako list u šušnju zašuška obuzme ga smrtni strah. Uvijek bježi, a ne vidi da ga itko progoni. Tko ga dakle progoni? Progone ga njegovi grijesi i zloće. Kain, nakon što je ubio svoga brata Abela, govoraše:*"Tko me god dakle nađe i stigne, taj će me ubiti!"* I sa svim tim da mu je Bog obećao, da u nj nitko neće krenuti, ipak je uvijek bježao iz mjesta u mjesto. Tko je Kaina progonio, ako ne njegov vlastiti grijeh? Dakle, grijeh sobom nosi nemir duše, to jest, onaj krvni crv čovjeka muči i grize. Nevoljni grešnik posjećuje igre, ide na svečanosti, zabave, ali ti, savjest mi govori, stojiš u nemilosti Božjoj; ako u tom stanju umreš, kuda ćeš otići?

Nemir duše jest tako velika patnja i muka na ovom svijetu, da

su se mnogi usmrtili upravo stoga da je se oslobode. Jedan od tih bio je Juda, koji se je, me mogavši podnositi grizodušja, iz zdvojnosti sam objesio. Pripovijeda se o nekom drugom, koji bijaše ubio jedno dijete, da se oslobodi od nemilog grizodušja, zatvori se u samostan i postade redovnikom; no ni u redu ne našavši željenog mira, ode i prijavi sudu svoj zločin, te je to tako udesio, kako će ga lakše na smrt osuditi.

Što je duša, koja živi bez Boga? Duša bez Boga, kako veli Duh sveti, jest jedno uzburkano more. Pitamo: da tko ode na kakvu glavnu zabavu, ples ili na koje hladovište i da ga tu objese za noge, a glavu mu okrenu prema zemlji, bi li taj mogao i zere uživati te zabave? Isti takav je i onaj čovjek koji živi sa nerednom dušom, živeći među dobrima i slastima ovog svijeta, ali bez Boga. On će jesti, piti, plesati, oblačiti će se dobrom i bogato ukrašenom odjećom, dobiti će onu čast, mjesto, ono imanje, ali u svemu tomu nikad neće naći pravog mira. Mir se samo od Boga dobiva, a Bog ga dijeli svojim prijateljima, a neprijateljima ga uskraćuje.

Dobra ovog svijeta, veli sv. Vinko Fereri, kroz nas prolaze, a u srce ne ulaze. Onaj grešnik derati će ono navezeno odijelo, na prstu će nositi onaj krasni dijamant, hraniti će se po svojoj volji; ali njegovo nevoljno srce ostat će puno trnja i gorke žući: i gledati ćeš ga, da je sa svim svojim bogatstvom, nasladama i šetnjama uvijek nemiran i na svaku najmanju nepovoljnost srdi se, ljuti i uzrujava se poput bijesnog psa. Tko Boga ljubi, taj se u najtežoj protivštini i nezgodi stavi u ruke Božje i tako uživa mir; ali tog ne može imati onaj, koji živi kao neprijatelj božje volje, i zato nema puta da se umiri. Nevoljnik služi vragu, jednom krvniku, koji ga dariva i naplaćuje tugama i nevoljama. Ah, riječi Božje ne mogu pomanjkati, koje glase:*"Zato, što ne služiš tvom Bogu u veselju, služiti ćeš svom neprijatelju u gladi, žeđi, golotinji i svakoj nevolji."* (Deut. 28, 48).

Što ne trpi onaj osvetnik, koji je svoju osvetu izveo? Onaj bludnik, poslije nego je ispunio svoje zločeste želje? Onaj oholica, onaj lakomac? Ah! Koliko bi ih svecima i to velikim postalo, da sve ono trpe za Boga, što trpe radeći za svoje izgubljenje?!

Molitva: O, izgubljeni moj živote! O, da sam, Bože moj, pretrpio one muke služeći tebi, koje sam podnio vrijeđajući te, koliko bi danas imao zasluga za Raj!

Ah, moj Gospodine! Zašto sam te ostavio i izgubio tvoju svetu milost? Radi otrovnih i časovitih naslada, koje mi srce ostaviše puno trnja i tuge. Ah, nesretni moji grijesi, mrzim vas i po hiljadu puta proklinjem i blagoslivljam tvoje milosrđe, moj Bože, koje me je tolikom strpljivošću podnosilo. Ljubim te, moj Stvoritelju i moj Otkupitelju, koji si svoj život za me dao, i stoga što te ljubim, iz sveg srca se kajem, što sam te vrijeđao. Moj Bože, zašto sam te izgubio? Čim li sam te zamijenio? Sad upoznajem ovo veliko zlo koje sam učinio i obećavam da ću radije izgubiti sve što imam i sam svoj život, prije nego izgubim tvoju ljubav. Rasvijetli me, vječni Oče, radi Isusove ljubavi: daj da upoznam tebe, veliko dobro i ništetnost dobara, koja mi vrag pruža, da me upropasti i da izgubim tvoju svetu milost. Ljubim te, ali želim, da te još više uzljubim. Daj, da ti jedini budeš sva moja misao, jedina moja želja, jedina moja ljubav. Nadam se, da ću to sve dobiti po tvom milosrđu i dobroti, te po zaslugama tvog ljubljenog Sina. Marijo, majko moja, po onoj ljubavi, koju nosiš prema Isusu, molim te, da mi isprosiš svjetlost i jakost, da mu mognem služiti i njega samo ljubiti sve do moje smrti.

3. Kad dakle sva dobra ovog svijeta ne mogu zadovoljiti čovječje srce, onda tko ga može zadovoljiti? Jedini Bog i nitko drugi. Čovječje srce uvijek teži za onim dobrom koje ga može usrećiti i zadovoljiti. Stječe bogatstva, uživanja, časti i opet nije zadovoljno; a to zato, jer su dobra ovog svijeta šuplja i prolaz-

na, a ono je stvoreno za dobro neprolazno; neka nađe Boga i neka se s njim sjedini, odmah će se potpuno zadovoljiti i više ništa neće željeti. Sveti Augustin, kroz sve ono vrijeme, koje je proveo živeći po tjelesnim nasladama, mira nikada nije mogao naći. Poslije pak, kad se obratio i svom Bogu posvetio, očitova i reče Gospodinu:*"Bože moj, sad sto posto spoznajem, da su zemaljske stvari jedno ništa i nevolje, i da si Ti pravi mir duše."* Iza tog po vlastitom iskustvu i osvjedočenju savjetovaše druge govoreći:*"Što tražiš, čovuljče, tražeći dobra? Traži samo ono dobro, u kojem su sva druga dobra."* David kralj, dok je bio u grijehu, išao je u lov, u perivoje i zelene bašče, te svi drugi koji su s njim uživali, govorili su mu:"Davide, ti od nas tražiš, da te zadovoljimo! Ne, mi te ne možemo zadovoljiti; gdje je tvoj Bog? Idi i nađi svoga Boga, on te jedini može zadovoljiti; i stoga David u svim svojim nasladama neprestano plakaše:*"Moje suze bijahu kruh moj svakdanji, dok mi se svaki dan govori: Gdje je Bog tvoj? "*(Ps. 41, 4).

Ah, naprotiv, kako Bog zna utješiti i zadovoljiti svoje vjernike, koji ga ljube! Sv. Franjo Asiški, budući je sve ostavio radi Boga, bos i ne imajući na sebi ništa drugo, nego jednu laptinu, satrven od leda i gladi i govorio je ove riječi:*"Bog moj i sve moje"*, kušavši u svom srcu rajsku slatkoću. Sv. Franjo Borgija postavši redovnikom, kad je na putovanjima morao spavati na slami ili na goloj ledini, toliko bi se veselio, da od radosti ne bi mogao cijelu noć zaspati. Na isti način sveti Filip Neri, budući je ostavio sve, kad bi išao spavati, tako bi ga Bog razveseljavao, da bi se spuštao na tlo i govorio:*"Ma Isuse moj, pusti me, da spavam!"* O. Dragutin Lorenski, isusovac, našavši se sam u svojoj sobici, koji put bi od velikog zadovoljstva stao plesati po sobi. Sveti Franjo Saveriski u indijanskim poljanama, rastvaraše svoja prsa, govoreći:*"Dosta je Gospodine"*; Gospodine, dosta je utjehe koju moje srce ne može više podnositi. Govorila je sveta

Terezija, da samo jedna kapljica nebeske utjehe više zadovoljava, nego li sva dobra i sve slasti i zabave ovoga svijeta. Bog je obećao da će i na ovom svijetu nadoknaditi stostruko onomu, koji ostavi sve svoje; i to barem mirom i zadovoljstvom. *"Tko ostavi kuću ili braću... radi mog imena, stostruko će primiti i zadobiti će život vječni."*(Mat.19, 29).

Onda, dakle, što tražimo? Hajdemo k Isusu, koji nas zove i veli nam:"Dođite k meni, svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti.(Mat.11,29).

Duša, koja ljubi Boga, uživa mir, koji natkriljuje sve tjelesne slasti i dobra ovog svijeta. Istina, da i sveti na ovom svijetu pate, jer sva zemlja jest mjesto od zasluga i ako se ne trpi, ne može ih se zaslužiti; ali veli sv. Bono, da je božanska ljubav slatka kao med, koji zaslađuje najgorkije stvari. Tko ljubi Boga, taj ljubi i njegovu božansku volju, te stog i u protivštinama u duhu uživa, jer primajući ih, zna, da mu ugađa. Oh! Mili Bože, grešnici hoće da preziru duhovni život, ali neće da kušaju, kakav je. Veli sv. Bernardo, oni samo gledaju na patnje i svojevoljna ustegnuća, koja trpe Božji ljubitelji i slasti, koje sami sebi uskraćuju, ali ne vide onih duhovnih slasti, kojim ih Bog obasiplje i prima k sebi. Oh, da bi grešnik samo okusio onog mira, kojeg uživa duša, koja svoga Boga ljubi!

Kušajte i vidite, veli David, koliko je sladak Gospodin (Ps.33). Brate moj, počni i svaki dan promišljaj božanske istine; često se pričešćuj i zadržavaj se pred svetim oltarskim sakramentom; počni ostavljati ovaj svijet i drži se samog Boga, i vidjeti ćeš, da će te Gospodin Bog kroz ono malo vremena, što si uz Njega, više utješiti i zadovoljiti, nego te je svijet sa svim svojim zabavama zadovoljavao. Tko nije kušao, ne može znati koliko Bog zna dobro zadovoljiti duše, koje ga ljube.

Molitva: Dragi moj Otkupitelju, kako sam mogao biti tako sli-

jep, pak sam do sada ostavljao tebe, neizmjerno dobro, izvor svih utjeha! Čudim se mojoj sljepoći, a još se više čudim i divim tvome milosrđu, koje me je svom dobrotom trpjelo. Zahvaljujem ti, što mi sad daješ, da upoznam svoju ludoriju ali i dužnost, kojom te trebam ljubiti. Ljubim te, Isuse moj, svom dušom i želim, da te još više budem ljubio. Povećaj mi ovu želju i ljubav. Daj, da se u te zaljubim, o ljubazna neizmjernosti, koja nemaš što više učiniti mi, da te ljubim, te koliko želiš moju ljubav. *Ako hoćeš, možeš me očistiti.* De, dragi moj Otkupitelju, očisti moje nesretno srce od tolikih nečistih želja, radi kojih ne mogu te ljubiti, kako bih htio. Nemam snage, da moje srce samo za te plamti i tebe samog ljubi. Tu snagu neka mi dade tvoja milost, koja može sve što hoće. Otrgni me od svega, odaleči iz moje duše svaku želju, koja nije za Te i daj, da budem sav tvoj. Kajem se više nego radi ikakva drugog zla, što sam te vrijeđao, i čvrsto obećavam da ću sav svoj život posvetiti tvojoj ljubavi; ali pomozi me i Ti. Učini to radi one Krvi, koju si za me prolio u tolikim mukama i tolikom ljubavlju. Svojom moći daj, da moje srce koje te je do sada vrijeđalo, od sad unaprijed bude plamtjelo tvojom ljubavlju. O, Majko lijepe ljubavi, isprosi mi, da uvijek ljubim moga Boga.

9. O grešnom običaju

Opaki, kad propadne u dubine, onda prezire. (Ps.18,3)

1. Jedna od većih šteta, koju nam je prouzročio Adamov grijeh, bila je grešno nagnuće na zlo. To poticaše na plač sv. Pavla apostola, gledajući, gdje ga požude vuku i navlače na one iste grijehe, koje je najviše prezirao. Zato, zbog sklonosti na grijeh i tolikih neprijatelja koji nas vuku na zlo, teško da bez grijeha dođemo u vječnu domovinu. Sad priznavši tu slabost, koja nas prati, pitam ja: Što biste vi rekli o jednom putniku, koji bi morao

preploviti more u vrijeme oluje s lađom na pola razbijenom i suviše, da bi lađu još natrpao trgovinom, koja bi se morala utopiti bez oluje i po najljepšem vremenu? Što biste prorokovali njegovom životu? Sad isto tako recimo i o onom uobičajenom grešniku, koji hoće da prijeđe more ovog života (more u oluji, gdje mnogi ginu) sa jednom lađom posve slabom, kao što je naše iskvareno tijelo, s kojim smo sjedinjeni i još kad bi ju ovaj natrpao vlastitim grijesima. Taj teško će se spasiti, jer grešni običaji zasljepljuju pamet, otvrdnjuju srce stoga lako ostane u tvrdokornosti i nepokori sve do smrti.

Najprije zasljepljuje grešni običaj. A zašto, pak, sveti uvijek od Boga traže svjetlo i straše se, da ne bi postali najveći grešnici ovog svijeta? Jer znaju, ako za jedan tren izgube svjetlo, da bi mogli upasti u neki grijeh. Kako su ipak mnogi kršćani mogli ostati tako tvrdokorni sve do svoje smrti? *"Zaslijepila ih njihova grešnost. "*(Mudr. 2, 21). Grijeh im je oduzeo vid i tako su se izgubili. Svaki grijeh nosi sa sobom sljepoću, i umnožavajući grijehe, povećava nam se i sljepoća. Bog je naše svjetlo; koliko se, dakle, duša dalje odalečuje od Boga, toliko više ona oslje-pljuje. "Kosti njegove napuniti će se zloćama." (Job. 20,11). Kako god u sud, koji je pun zemlje, ne može ući sunčano svjetlo, na isti način u srce puno grijeha ne može ući božansko svjetlo. Stoga mnogi zapušteni grešnici gube svjetlo i tako iz jednog grijeha prelaze u drugi, niti više misle na obraćenje i poboljšanje. Nevoljnici, dok zapadnu u onu mračnu jamu, drugo ne znaju, no griješiti, o drugom i ne misle, nego kako će griješiti, i rekao bih da više i ne znaju, da je grijeh u sebi ikakvo zlo. *"Isti zločesti običaj,* veli sv. Augustin, *ne da, sa grešnici vide zloće, koje čine."* I tako žive, kao da i ne vjeruju da ima Bog, Raj, pakao i vječnost.

I evo onaj grijeh, koji je s početka zadavao strah, iza kako se je uobičajio, više ne straši ni malo. Pogledajte, veli sv. Grgur,

kolikom lakoćom i mali vjetrić diže u zrak jednu slamčicu; tako ćete isto vidjeti neke, koji su se s početka opirali i borili kroz neko vrijeme protiv napasti; nakon što su se uobičajili i ogrezli u grijesima, odmah na prvu napast podlegnu. Na svaku grešnu prigodu koja im se ukaže za sagriješiti sagriješe. A zašto? Jer im je grešni običaj digao svaku iskru svjetla. Veli sv. Anselmo da se vrag s grešnicima igra kao kakav čovjek koji uhvati pticu, sveže ju za konac, pusti ju da leti i kad hoće, potegne za konac i opet mu dođe u ruke, takvi su isto i uobičajeni grešnici. Mnogi, nastavlja sv. Bernardin sienski, griješe i bez prigoda. Veli svetac, da su zlouobičajeni grešnici slični vjetrenjačama, koje se okreću odakle god koji vjetar puhne i suviše se okreću, iako i ne bilo žita za mljevenje i protiv volje gospodara koji ne bi ni htio da se uzalud vrte. Vidjet ćeš onog zlouobičajenika, gdje i bez ikakve naslade i skoro protiv volje, silom ga vuče onaj grešni običaj. Veli sv. Ivan Zlatousti:"Tvrd je običaj, koji stalno grešnike sili, da griješe, makar i ne htjeli." Zaista, jer kako veli sv. Augustin, grešni običaj pretvori se kasnije u potrebu. A sv. Bernardin nastavljajući , veli: *"Običaj prelazi u narav."* Stoga, kako je god čovjeku potrebito disanje, da je na neki način i grešniku potrebito, da griješi, jer je postao robom grijeha. Rekoh robom: jer ima sluga, koji služe za plaću, robovi pak, služe na silu, bez ikakve plaće, na ovo dolaze neki nevoljnici, griješe, a bez naslade.

Opaki, kad propadne u dubine, onda prezire. Ove riječi tumači Zlatousti upravo o zlouobičajeniku, koji, postavljen u onu mračnu jamu, prezire opomene, propovijedi, prokletstva, Pakao, Boga, prezire sve; i nevoljan dogodi mu se kao i orlu strvinaru, koji neće da ostavi usmrđene mesurine, nego radije na njoj ćuri, dok ne dođu lovci i ne ubiju ga. Pripovijeda o. Rekupit, kako je jedan osuđeni na smrt, idući k vješalima, podigao oči, ugledao jednu djevojku i na grešnu misao privolio. Još pripovijeda o.

Gisolfo, kako je još drugi psovač, isto osuđen na smrt, koji, podmećući glavu pod ličinu, udari glavom o prislonjene ljestve i taj nesretnik, umjesto da misli na vječnost i dušu, stade grdno psovati. Sv. Bernardo još i to govori, da za zlouobičajenike ne treba moliti, nego ih sažalijevati kao već osuđene. Ali, kako će se moći osloboditi i izaći iz one njihove propasti, kad više ne vide ništa? Zato treba osobito čudo milosti. Nevoljnici, kad dođu u Pakao, onda će otvoriti oči; ali više neće biti koristi, što će ih otvoriti, osim da čemernije oplakuju svoju ludoriju.

Molitva: Moj Bože, odlikovao si me svojim dobročinstvima, obdarujući me milostima više nego druge, a ja sam tebe odlikovao uvredama, vrijeđajući i pogrđujući te više nego ikakvu drugu poznatu mi osobu. O ožalošćeno Srce mog Otkupitelja, koje si se na križu žalostilo i mučilo, gledajući moje grijehe, po tvojim zaslugama, daj da upoznam sve moje zloće, te žalost da ih oplačem. Ah! Isuse moj, pun sam zloća, ali si ti svemoguć, možeš me napuniti tvojom svetom ljubavlju. U tebe se dakle uzdam, koji si dobrota i milosrđe neizmjerno. Kajem se, o najveće dobro, što sam te vrijeđao. Ah; da sam prije umro, nego što sam te ikada ozlovoljio! Ja sam tebe zaboravio, a ti mene nisi; to vidim s ovom svjetlošću, kojom me sad rasvjetljuješ. Kad me već rasvjetljuješ, daj mi još i snagu, da ti uzmognem vjeran ostati. Obećavam ti, da ću tisuću puta prije umrijeti, nego te ostaviti, ali u tvojoj pomoći stoji moje ufanje.

U te se uzdam, Isuse moj slatki, da me nećeš više vidjeti zapletena u grijesima, ni bez tvoje milosti. K tebi se još obraćam, o Marijo gospođo moja; u tvoj se zagovor uzdam, o ufanje moje, da me nikada više nećeš gledati kao neprijatelja tvog slatkog Sina. Da, molim ga, da mi prije smrt pošalje, nego li zapadnem u toliku nesreću.

2. Nadalje grešni običaj otvrdnjuje čovječje srce. I posve

pravedno Bog i dopušta da tako bude, a to za kaznu, što se je opirao tolikim božanskim glasovima i opomenama. Veli apostol, da Gospodin komu hoće smiluje se, a koga hoće opet otvrdne. Bog ne otvrdnjuje zlouobičajenika, nego mu uskrati svoju milost za kaznu tolikim nezahvalnostima za njegove milosti, i tako njegovo srce otvrdne kao kamen: *"Srce njegovo otvrdnuti će kao kamen i saliti će se kao kovačev nakovanj."* (Job.41,15). Stoga, gdje se drugi pobuđuju i potiču na plač, slušajući riječ Božju, strogost božanskog suda, muke osuđenih, muku Isusovu, zlouobičajenik neće sobom krenuti: govoriti će i slušati, gdje drugi govore, ali sve nehajno, kao da bi to bile stvari, koje se njega i ne tiču; i na te opomene još će tvrđi ostati. *"I saliti će se kao kovačev nakovanj."*

Ni nagle smrti, trešnje, grmljavine, ni gromovi neće ga više strašiti; prije nego ga probude i osvijesti se, prije će ga uspavati onim smrtnim snom, u kom osuđenik i izgubljenik spava. Grešni običaj malo po malo trne svaki nemir u duši. Zlouobičajeniku i najteži grijesi čine se kao ništa. Svako zlo, kad se čini, naravski sobom nosi neki sram; ali veli sv. Jeronim, da zlouobičajenici griješeći gube svaki sram. Sveti Petar uobičajenog grešnika prispodablja sa svinjom, koja se brlja u svom brlogu. Kao što svinja brljajući se u glibu ne čuje nikakva smrada, tako isto događa se i sa zlouobičajenikom; onaj smrad, koji drugi čuju, on ga sam ne čuje. K tomu još, ako mu je glib oduzeo vid, kakvo čudo, veli sv. Bernardo, da se ne osvješćuje ni onda kad ga Bog tuče? Stoga on umjesto da se žalosti zbog grijeha, on se smije, veseli i diči. Kakvi su to znakovi vražje tvrdokornosti? Veli sv. Toma iz Villanova, to su svi znakovi od osuđenja i vječnog izgubljenja. Brate moj, straši se, da se i tebi isto tako ne dogodi. Ako imaš kakav grešni običaj, nastoj, da ga što prije odstraniš, još dok te Bog zove. I dok te savjest grize i muči, budi veseo; jer je to znak da te Bog još nije ostavio. Ali brzo se popravi; jer bi

se rana mogla zagnojiti, pa ćeš se izgubiti.

Molitva: O, moj Gospodine, kako bih ti mogao zahvaliti na tolikim dobročinstvima i milostima koje si mi dao? Koliko si me puta zvao, a ja sam ti trebao biti zahvalan i ljubiti te, jer si me izbavio iz Pakla i tolikom ljubaznošću zvao me; slijedio sam potičući te na srdžbu i vrijeđajući te. Ne, moj Bože, neću više grditi tvog strpljenja; dosta je što sam te do sada vrijeđao. Jedini ti, koji si neizmjerna dobrota, mogao si do sada podnositi. Ali, već vidim, da me više ne možeš trpjeti; posve pravo. Oprosti mi, dakle, o moj Gospodine i moje najveće dobro sve uvrede, kojim sam tvoju neizmjernu dobrotu uvrijedio, za koje se iz sveg srca kajem i obećavam, da te ubuduće nikada neću više vrijeđati. Ta neću te uvijek poticati na srdžbu? Umiri se sa mnom, o Bože duše moje, ne po mojim zaslugama, kojim drugo ne pripada, no kazna i Pakao, nego po zaslugama tvog Sina i mog Otkupitelja, u koje stavljam sve svoje nade. Radi Isusove ljubavi, primi me u svoju milost, daj da ustrajem u tvojoj ljubavi. Otrgni me od svih nečistih želja i pritegni me svega k sebi. Ljubim te, o najveći Bože, o najveći ljubitelju moje duše, koji si dostojan neizmjerne ljubavi. Ah! Da sam te uvijek ljubio! O, Marijo, Majko moja, daj da kroz ovo života što mi preostaje, ne vrijeđam tvoga Sina, nego da ga uzljubim i oplakujem uvrede, koje sam mu nanio.

3. Kad se već posve zaslijepi i srce otvrdne, grešnik treba završiti grešnom smrću i umrijeti u svojoj tvrdokornosti. Pravedni uvijek idu pravim putem, a naprotiv zlouobičajenici vršljaju amo-tamo. Za neko vrijeme ostave grijehe, ali se opet na njih vrate i takvima sv. Bernardo naviješta izgubljenje. Može netko reći: Popraviti ću se prije nego umrem. Ali, ovdje je teška žalost, jer teško da se zlouobičajenik obrati i popravi, sve kad i ostari. Veli Duh sveti: *"Mladić sa svoga puta, sve kad i ostari,*

neće skrenuti." (Prov. 22,6) Razlog je taj, kako govori sveti Toma iz Villanova, jer je naša snaga odveć slaba. Iz toga slijedi, da duša bez milosti Božje ne može griješiti: Kolika bi ludorija bila onog igrača, koji bi hotimice izigrao i gubio sve svoje imanje, uzdajući se, da će posljednjom igrom opet sve povratiti? Ovakva je ludorija i onog; koji živi u grijesima, uzdajući se, da će se pred smrt obratiti i popraviti. Može li crnac promijeniti boju svoje kože? I kako će moći dobro završiti tko je uvijek u grešnim običajima živio? Najposlije dogodi se to da se nesretni zlouobičajenici puste u očaj i tako završe svoj život. Veli sv. Grgur: Da nekog neprijatelji napadnu, na prvu ranu, koju primi, moguće da će imati snage da se brani; ali koliko više rana zadobije, toliko gubi snage i napokon ostane svladan i ubijen. Na isti način i grijeh u nama čini: na prvi i drugi put u grešniku ostane još makar nešto snage (razumije se uvijek po milosti, koja ga prati), ali ako proslijedi svoje grešno stanje i grijesi rastu. Naprotiv grešnik, sve slabiji i sav izranjen, kako će moći izbjegnuti svoju smrt? Grijeh, kako veli Jeremija, jest kao teški kamen, koji tišti dušu. Veli sv. Bernardo, da je tako teško zlouobičajenom grešniku ustati ispod grijeha, koliko i onom, koji je pao pod kakav veliki kamen, a nema snage da ga digne, te ispod njega ustane. Dakle, reći će onaj zlouobičajenik, ja sam očajnik? Ne, ne, nisi očajnik, samo ako ćeš se odmah popraviti. Ali, za teške bolesti, potreban je i veliki lijek. Da koji bolesnik leži na smrtnoj postelji, a neće uzimati lijekove, ne poznavajući težinu svoje bolesti i da mu liječnik rekne:*"Prijatelju, ti si svoj život završio, ako ne budeš uzimao taj lijek."* Što bi bolesnik odgovorio? Rekao bi, uzeti ću odmah, uzeti ću sve, jer se radi o životu. Kršćanine moj, to isto i tebi govorim, ako si se uobičajio u kakav grijeh, teško si bolestan i jesi od onih bolesnika, koji se rijetko izliječe; te si blizu osuđenih. Ako hoćeš i želiš ozdraviti, ima za te lijek, ali ne smiješ očekivati čudo milosti; nego valja

da se odmah preispitaš i ostaviš sve grešne prigode, ukloniš se od zločesta društva, opreš se napastima preporučujući se Bogu; često se ispovijedati; svaki dan čitaj koju pobožnu knjigu, štuj Blaženu Djevicu Mariju uvijek ju moleći, da ti isprosi tu milost i da se nikada više ne povratiš na prijašnje zloće. Valja da se trudiš, inače će te stići kazna kojom ti Gospodin prijeti: *"U grijehu vašem umrijeti ćete."* (Iv.8,21.) I ako se sad ne popraviš, kad te Bog rasvjetljuje, kasnije ćeš se teško popraviti. Poslušaj Boga koji te zove: *"Lazare, izađi"*. Nevoljni grešniče, koji si već umro, izađi iz te mračne jame tvog zločestog življenja. Odazovi se brzo i podaj se sav u ruke Božje i boj se, da ovaj poziv za te ne bude posljednji.

Molitva: Ah, moj Bože! Zar ću baš čekati dok me sasvim zapustiš i u Pakao opremiš? Ah, moj Gospodine, pričekaj me još i odmah ću se obratiti i sav tebi posvetiti. Kaži mi što imam raditi i sve ću izvršiti. Krvi Isusova, okrijepi me. Ufanje grešnika Marijo, priteci mi u pomoć. I Ti vječni Oče, po zaslugama Isusovim i Marijinim, smiluj mi se. Kajem se, o Bože neizmjerno dobro, što sam te vrijeđao, više nego radi ikakva drugog zla, ljubim te nadasve. Radi Isusove ljubavi oprosti mi i pokloni mi tvoju ljubav. Ulij u moju dušu veliki strah moje propasti, ako bi se opet povratio na grijehe. Rasvijetli me, Bože moj, rasvijetli me i ojačaj me. Nadam se, da ću to sve dobiti po tvojem milosrđu. Mnoge si mi milosti dijelio dok sam od tebe bježao; sad im se pogotovo nadam, kad k tebi dolazim s pravom odlukom, da ću od sada samo tebe ljubiti i ništa drugo.

Ljubim te, moj Bože; moj živote, moje sve. Ljubim još i tebe, Majko moja Marijo; tebi izručujem dušu moju; svojim zagovorom i pripomoći, daj da ponovno ne izgubim milost Božju.

10. Varke, koje vrag stavlja u grešnikovu pamet

1. Zamisli, da se jedan mladić iza počinjenog grijeha već ispovjedio i izgubljenu milost ponovno zadobio, vrag ga napastvuje, da se opet povrati na onaj prvašnji grijeh. Mladić se opire i bori; ali radi varka, koje mu vrag donosi u pamet, slabi. Mladiću, govorim ja , reci mi što hoćeš da činiš? Zar baš hoćeš da izgubiš Božju milost, koju si malo prije zadobio i koja vrijedi više nego sav svijet i to hoćeš da ju izgubiš radi ove nevoljne naslade? Zar hoćeš da sam sebi napišeš osudu vječne smrti i osudiš se u muke paklene zauvijek? Ne, odgovaraš mi, *neću se izgubiti, nego ću se spasiti; ako sad počinim ovaj grijeh, kasnije ću se ispovjediti.* I, evo prve varke napasnika. Dakle mi veliš da ćeš se kasnije ispovjediti, a međutim dušu gubiš. Reci mi. Da imaš u ruci dragi kamen, koji bi vrijedio hiljadu dukata, bi li ga ti bacio u koju rijeku govoreći: Kasnije ću ga potražiti i držim da ću ga naći? Ti sad imaš u svojim rukama ovaj dragi kamen tvoje duše koju je Isus svojom Krvlju otkupio, a ti ju hotimice bacaš u Pakao, govoreći: Uzdam se, da ću je opet iskupiti sa svetom ispovijedi? No, ako ju ne iskupiš? Za iskupiti je treba pravo skrušenje i pokajanje, koje je Božji dar; a ako ti Bog ne dade ovo pokajanje? I ako smrt dođe i ne budeš imao vremena ispovjediti se?

Veliš da ćeš se najdalje kroz osam dana ispovjediti. A tko ti obećava ovih osam dana vremena? Veliš da ćeš se ispovjediti sutra, a tko ti obećava ovo sutra? Piše sv. Augustin:*"Sutrašnji dan Bog nije obećao, moguće da će ga dati, a moguće i neće."* Mnogi su uvečer legli zdravi u krevet, a ujutro osvanuli mrtvi. Koliko ih je Gospodin digao s ovog svijeta u onaj isti čas kad su griješili i poslao ih u Pakao! I ako na isti način učini s tobom, kako ćeš se moći popraviti i iz vječne propasti izbaviti? Znaj, da je s ovom varkom govoreći, kasnije ću se ispovjediti, vrag na hiljade i hiljade kršćana odvukao u Pakao; jer je teško naći tako

očajnog grešnika, koji bi htio svoju propast; svi kad griješe, griješe s ufanjem da će se ispovjediti, ali s tim ufanjem mnogi su se nesretnici izgubili, te sad ne mogu ispraviti učinjene pogreške.

Nadalje veliš: *Sad se uzdam da ću moći odoljeti ovoj napasti.* Evo druge varke vražje, koji ti pokazuje, da nisi kadar svladati tu sadašnju strast. Najprije valja da znaš da je Bog (kako veli apostol) vjeran i ne dopušta da ikad budemo toliko napastovani, koliko iste ne možemo svladati, ni od sebe odbiti.

Suviše pitam te: Ako se sad ne uzdaš, kako ćeš se moći uzdati kasnije? Kasnije će te neprijatelj navlačiti na druge grijehe i onda će on sve jačim bivati, a ti ćeš slabiti. Kad se sad ne uzdaš i veliš da ne možeš utrnuti u sebi ovaj plamen, kako ćeš ga moći kasnije, kad se sasvim raspali i rasplamti? Veliš: Bog će me okrijepiti. Ali Bog ti sad pruža svoju pomoć; zašto se onda sa ovom njegovom pomoći ne oduprež? Uzdaš se, možda da će ti Bog podvostručiti i povećati svoju pomoć i milosti, kad se prenatrpaš grijesima? I ako imaš potrebu sa većom snagom i pomoći zašto je ne tražiš od Boga? Valjda sumnjaš u Božju vjernost, koji nam je obećao dati sve, što budemo od njega tražili? *"Tražite i dati će vam se."* (Mat. 77.) Bog ne može prevariti; uteci se njemu i On će ti dati toliku snagu kolika ti je potrebna da se odupreš. Bog nam ne zapovijeda ništa što je nemoguće, nego naređujući nam, opominje nas da radimo onoliko koliko možemo sa sadašnjom njegovom pomoći, koju nam daje; i ta pomoć kad nam ne bi bila dovoljna bila za oduprijeti se napastima, savjetuje nas, da od njega tražimo veću pomoć i tražeći dati će nam je.

Molitva: Dakle, Bože moj, zašto si ti bio tako dobar prema meni, a ja sam prema tebi bio tako nezahvalan? Natjecali smo se, ja bježeći od tebe, a Ti izlazeći pred mene, Ti obasipajući me dobročinstvima, a ja tebe uvredama.

Ah, moj Gospodine, da ništa drugo nije, nego jedina dobrota koju si sa mnom imao, trebala me je u te zaljubiti; dočim sam ja umnožavao zloće, Ti si povećavao milosti. I kad sam zaslužio ovo svjetlo, kojim me sad rasvjetljuješ? Moj Gospodine, iz sveg srca ti zahvaljujem i uzdam se da ću ti u Raju zauvijek zahvaljivati. Ufam se u tvoju Krv da ću se po njoj spasiti, jer si mi toliko puta oprostio. Međutim, uzdam se da ćeš mi dati toliko snage da ti uzmognem ostati vjeran. Tvojom milošću čvrsto obećavam da ću tisuću puta radije umrijeti, nego se povratiti na prijašnje uvrede. Kroz ovo života, što mi preostaje, hoću te ljubiti. A kako i ne bi ljubio onog Boga, koji me je, nakon što je za me umro, tolikom strpljivošću podnosio, sa svim uvredama, koje sam mu nanio? Bože duše moje, iz sveg se srca kajem i od žalosti bih umro. No, ako sam te do sada vrijeđao i od tebe bježao, sada te ljubim nadasve, ljubim te više nego samog sebe. Vječni Oče, po Isusovim zaslugama pomozi ovog nevoljnog grešnika koji hoće da te ljubi. Marijo, ufanje moje, pomozi mi, isprosi mi milost, da se uvijek utječem tvom Sinu i tebi svaki put, kad me vrag napastvuje, da se vratim na grijehe.

2. Veli se : Bog je milosrđe. Evo treće opće varke svih grešnika, radi koje se mnogi gube. Piše jedan naučenjak da više duša sprema u Pakao milosrđe Božje, nego li pravda; jer ovi nevoljnici preuzetno uzdajući se u milosrđe, neće prekinuti svojih zloća i tako se izgube. Bog je milosrđe, to nitko ne niječe, ali i svim tim dušama koje svaki dan odlaze u Pakao?! Ako je On milosrdan i pravedan je; zato je dužan kazniti onoga tko ga vrijeđa. On je milosrdan, ali onima koji ga se boje:*"Jer kako je nebo visoko nad zemljom dobrota je njegova s onima koji ga se boje."* (Ps. 103, 11, 13). No sa onima, koji ga pogrđuju i s njegovim se milosrđem služe, pogrđujući ga, postupa po svojoj pravdi.

Bog oprašta grijehe, ali ne može dopustiti volji da griješi. Govori sv. Augustin, tko griješi misleći, da će se nakon što

sagriješi pokajati i popraviti, taj nije pokornik, nego podrugljivac Božji. No, naprotiv, uči nas apostol, da se Bog ne može izrugivati. To bi bilo podrugivati se Bogom, vrijeđati ga po volji i koliko nas volja, pa opet iščekivati Raj.

No, kako mi je god Bog do sada bio milosrdan i nije me kaznio, isto tako uzdam se, da će mi i od sada biti milosrdan. Ovo je četvrta varka. Dakle, zato jer te je Bog do sada sažalijevao i opraštao ti, zar ti je stoga dužan uvijek opraštati i nikada te ne kazniti? Dapače, koliko je više milosrdan bio prema tebi i opraštao ti, toliko se više moraš bojati da ti nikad više neće oprostiti i da će te kazniti, ako se opet vratiš na grijehe i staneš ga vrijeđati. Ne smiješ reći, kako nas opominje sveto pismo, do sada sam griješio i nije mi se ništa zlo dogodilo, jer Bog trpi grešnika, ali ne zauvijek. Kad se izbroje oprosti i milosrđa koja je odredio za pojedinog grešnika, onda najednom kazni sve. I koliko ga je više trpio i čekao na pokoru, toliko će žešće biti pedipsan, kako veli sv. Grgur:*"Koje za dulje čeka, te oštrije osuđuje."*

Dakle, ako vidiš, brate moj, da si mnogo puta sagriješio, a Bog te nije kaznio ni u Pakao spremio, imaš reći: *"Zahvaljujem ti, Gospodine, što me nisi poslao u Pakao, kao što sam zasluživao"*. Promisli, koliko ih je manje grijeha, nego ih ti imaš, otišlo u Pakao! I onom mišlju nastoj da pokorama popraviš uvrede Bogu nanesene i s drugim dobrim djelima. Ovo strpljenje, koje je Bog s tobom imao neka te hrabri, ali ne da ga vrijeđaš, nego da ga što bolje uslužiš i uzljubiš, gledajući, da ti je toliko milosrđa učinio više nego drugima.

Molitva: Isuse moj propeti, moj Otkupitelju, moj Bože, evo izdajice pred tvojim nogama. Stidim se izaći preda te. Koliko sam te puta izrugao? Koliko sam ti puta obećao da te više neću vrijeđati? Ali, sva moja obećanja ništa drugo nisu bila, no tolika

izdajstva; jer dok mi je prigoda priskočila, odmah sam te zaboravio i okrenuo ti leđa. Zahvaljujem ti što se sad ne nalazim u paklu, nego pred tvojim nogama, te što me rasvjetljuješ i k sebi zoveš, da te ljubim! Da, ljubit ću te, moj Spasitelju i moj Bože, i neću te više pogrđivati. Dosta je, što si me i do sada podnosio. Vidim, da me više ne možeš trpjeti. Nevoljna i tužna mene, ako se nakon toliko milosti opet vratim na grijehe! Gospodine, na svaki ću način promijeniti življenje i koliko sam te uvrijedio, toliko ću te ljubiti. Tješim se, što imam posla s neizmjernom dobrotom, kao što si ti. Kajem se više, nego radi ikakva drugog zla, što sam te vrijeđao i obećavam ti svu moju ljubav za ubuduće. Oprosti mi po zaslugama svoje pregorke muke: zaboravi uvrede kojim sam te uvrijedio i daj mi snagu da ti ostanem vjeran kroz ovo života što mi preostaje živjeti. Ljubim te, moje najveće dobro i ufam se, da ću te zauvijek ljubiti. Dragi moj Bože, nikada više neću te ostaviti. O, Majko Božja, Marijo, sveži me uz Isusa i isprosi mi tu milost da se nikada više ne udaljim ispred njegovih nogu; u tebe se uzdam.

3. *Ali ja sam mlad, Bog trpi mladost; kasnije ću se Bogu posvetiti.* Evo nas kod pete varke. Mlad si? Ali zar ne znaš, da Bog ne broji godine, nego grijehe svakog od nas? Mlad si; a koliko si grijeha počinio? Biti će staraca koji nisu ni deseti dio grijeha počinili, koliko si ih ti učinio. Zar još ne znaš da je Gospodin odredio broj grijeha koliko će puta komu oprostiti? Bog je strpljiv i čeka do neke mjere; ali kad se već popuni broj grijeha, koje mu je odredio oprostiti, više ne oprašta, nego grešnika kazni, šaljući mu odmah smrt u onom stanju u kojem se nalazi ili ga pusti da u grijesima živi, što je gora kazna od same smrti. Pretpostavimo, da imaš jedno zemljište, koje si plotom ogradio i mnogo se istrošio, dok si ga valjano obradio i u red stavio, a da ti za više godina ne da nikakva ploda, što bi učinio? Srušio bi plot okolo njega i pustio bi ga. Boj se, da Bog

na isti način ne učini i s tobom. Ako nastaviš griješiti, malo po malo izgubit ćeš nemir u svojoj duši, više nećeš misliti na vječnost, ni na spas svoje duše; izgubit ćeš skoro svako svjetlo; izgubit ćeš strah: evo srušen je zid, već te je Bog zapustio.

Prijeđimo na posljednju varku. Govoriš:"Istina je da s ovim grijehom gubim milost Božju i ostajem osuđen na muke paklene i možda ću se sa ovim grijehom izgubiti; ali moglo bi se još dodati da ću se kasnije ispovjediti i spasiti." Da, priznajem ti, da bi se moglo dogoditi, da se još spasiš, jer napokon nisam nikakav prorok i zato ne mogu reći da ti se Bog poslije ovog grijeha neće više smilovati i opraštati. Ali mi ne možeš zanijekati, nakon tolikih milosti, koje ti je Bog podijelio, ako se sad opet vratiš na nje i počneš ga vrijeđati, da bi se lako mogao izgubiti. Tako govori sv. Pismo:"*Otvrduto srce zlo će proći na smrti*"(Crk.3, 27). Zločesti napokon će biti uništeni od božanske pravde.(Ps.36,9) *Što čovjek posije, to će i požeti* (Gal.6). *Zvao sam vas i odbili ste... na vašoj propasti smijati ću se i rugati vam se.*(Pror. 1, 24). Opet veli Bog:*"Moja je osveta i dati ću ju na vrijeme"*. Ovako, dakle, govori sv. Pismo, ovako iziskuje pravica i zdravi razum. Govoriš mi:"No uza sve to, još bi se mogao spasiti." I ja ponavljam, da bi to sve moglo biti, ali kolika je ludorija, vele, osloniti vječni spas svoje duše na ono moglo bi se dogoditi; i na ono moglo bi se dogoditi tako pogibeljno i nestalno? Je li vječni spas stvar, da se izvrgne tolikoj pogibelji?

Molitva: Slatki moj Otkupitelju, prostrt pred tvojim nogama, zahvaljujem ti, da me poslije tolikih grijeha nisi zapustio. Koliko ih je, da su te manje od mene vrijeđali i neće imati toliko svjetla, koje sad meni daješ! Vidim, da baš hoćeš, da se spasim. Doći ću u Nebo i pjevati ću tolika milosrđa i dobročinstva, koja sam od tebe primio. Ufam se, da si mi već u ovaj čas oprostio; ako bi se po čemu još nalazio u tvojoj nemilosti, jer se nisam

znao skrušeno pokajati za uvrede nanesene ti, sad se svom dušom kajem i žalim više nego ikakvo drugo zlo. Smiluj se i oprosti mi i sve to više povećaj žalost u mom srcu, što sam vrijeđao tebe, tako dobrog mog Boga. Daj mi žalost i ljubav. Ljubim te više, nego ikakvu drugu stvar, ali te ljubim posve malo, ljubiti ću te mnogo i ovu ljubav od tebe tražim i uzdam se, da ćeš mi je pokloniti. Uslišaj me, Isuse moj, obećao si, da ćeš svakog uslišati, tko se tebi bude utjecao s molitvom. O, Majko Božja, Marijo, svi mi govore, da od sebe ne puštaš nikog neutješena, tko se k tebi obrati. O, ufanje moje poslije Isusa, k tebi se obraćam i u te uzdam; preporuči me svom Sinu i spasi me.

Sadržaj